

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

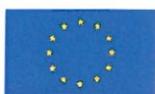
ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

Одобен с Решение 410, Протокол № 39 от 28.08.2014 г.
на Общински съвет – Хайредин.

Юни 2014 година

1

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

- 1. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН**
- 2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА**
- 3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ**
- 4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА**
- 5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ**
- 6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ**

III. SWOT АНАЛИЗ

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН (2014-2020) И ПРИЕМСТВЕНОСТ

- 1. СЪОТВЕТСТВИЕ С ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ЕС В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“**
- 2. СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРОЕКТ НА СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ОЧЕРТАВАЩО ПОМОЩТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.**
- 3. СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ БЪЛГАРИЯ 2020**
- 4. СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМИ 2011-2015 Г.**
- 5. СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНАТА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ 2013-2025 Г.**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

6. СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ 2012-2022 Г.

7. СЪОТВЕТСТВИЕ С СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА ДУНАВСКИЯ РАЙОН

8. СЪОТВЕТСТВИЕ С РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕВЕРОЗАПАДЕН РАЙОН

9. СЪОТВЕТСТВИЕ С ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ВРАЦА 2014-2020 Г.

10. ПРИЕМСТВЕНОСТ С ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН 2007 – 2013 Г.

11. ИЗПОЛЗВАНИ ПРИНЦИПИ

12. ПОДХОД

V. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН ЗА ПЕРИОДА 2014-2020

VI. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА

VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

IX. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ИНДИКАТИВНАТА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА ОБЩАТА ПРОГНОЗНА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ ОТ ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ПРОЕКТИ ПО ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

X. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие 2014-2020 е основен документ за стратегическо планиране на устойчиво и интегрирано местно развитие, който се разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на Област Враца и Регионалния план за развитие на Северозападен район. Той е документ, който отразява принципите и подходите на европейската политика за регионално развитие, като съчетава в себе си мерки и дейности в различни сектори за създаване на условия за балансирано и устойчиво развитие на общината, съобразно нейните специфики. На всички етапи от разработването на плана са отчетени и е постигнато съответствие с целите и приоритетите на основните стратегически документи, които задават рамката за планиране на интегрираното развитие за периода 2014-2020 - Стратегията „Европа 2020“, Националната програма за развитие „България 2020“, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022, Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) на Р България 2013-2025, както и стратегическите акценти от Дунавската стратегия на ЕС. Общинският план е разработен на основа на утвърдените методически указания за разработване на стратегии и планове за регионално развитие, утвърдени през месец септември, 2011 г. от МРРБ.

Общинският план за развитие 2014-2020 определя средносрочните цели и приоритети за развитие като от една страна отчита специфичните характеристики и потенциала на общината, а от друга страна стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в Областната стратегия за развитие на Област Враца за периода до 2020 г.

Настоящият общински план за развитие е изцяло нова разработка, но следва да се разглежда и като продължение на Общинския план за развитие 2007-2013г., като са взети под внимание последващата оценка за изпълнението му, както и предложенията на заинтересованите страни.

Общинският план за развитие съдържа анализ на икономическото и социално развитие на общината, анализ на силните и слабите страни, възможности и заплахи, стратегическа рамка за развитие за периода 2014-2020, която е насочена към актуалните проблеми и нужди на общината и същевременно включва местния потенциал в реализирането на целите и приоритетите за развитие, обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана, системата от индикатори за организиране на наблюдението, оценката и актуализацията на плана, описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

При съставянето на Общинския план за развитие на Община Хайредин за периода 2014-2020 са отчетени следните принципни изисквания, които реално отразяват протичащите процеси в общината:

- Реалното активизиращо или задържащо въздействие на съставните компоненти - демографското, социално-икономическото и инфраструктурното развитие на територията;
- Реалистичност и прагматичност, които да гарантират, че стратегическият документ е в съответствие със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.
- Активно участие на всички заинтересовани страни, като по този начин се цели да се повиши устойчивостта на взетите решения и ефективността на тяхната реализация, както и да се осигури широка обществена подкрепа.

Проведени са обсъждания във всички населени места с представители на неправителствени организации, бизнеса, администрацията и гражданите в общината.

Общинският план за развитие 2014-2020 ще подпомогне общинската администрация при провеждането на политики за създаване на условия за ефективно справяне с предизвикателствата на изоставащото и небалансирано социално-икономическо развитие и влошаващите се качествени характеристики на човешкия потенциал.

Приоритетни в плана ще са мерките и дейностите за икономическото съживяване и инфраструктурното развитие, за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, намаляване на безработицата и повишаване на трудовата заетост, както и за овладяване на негативните демографски тенденции.

Разработеният план има характер на отворен документ, който може да се развива и усъвършенства в съответствие с динамично променящите се условия и фактори, мотивиращи неговата актуализация.

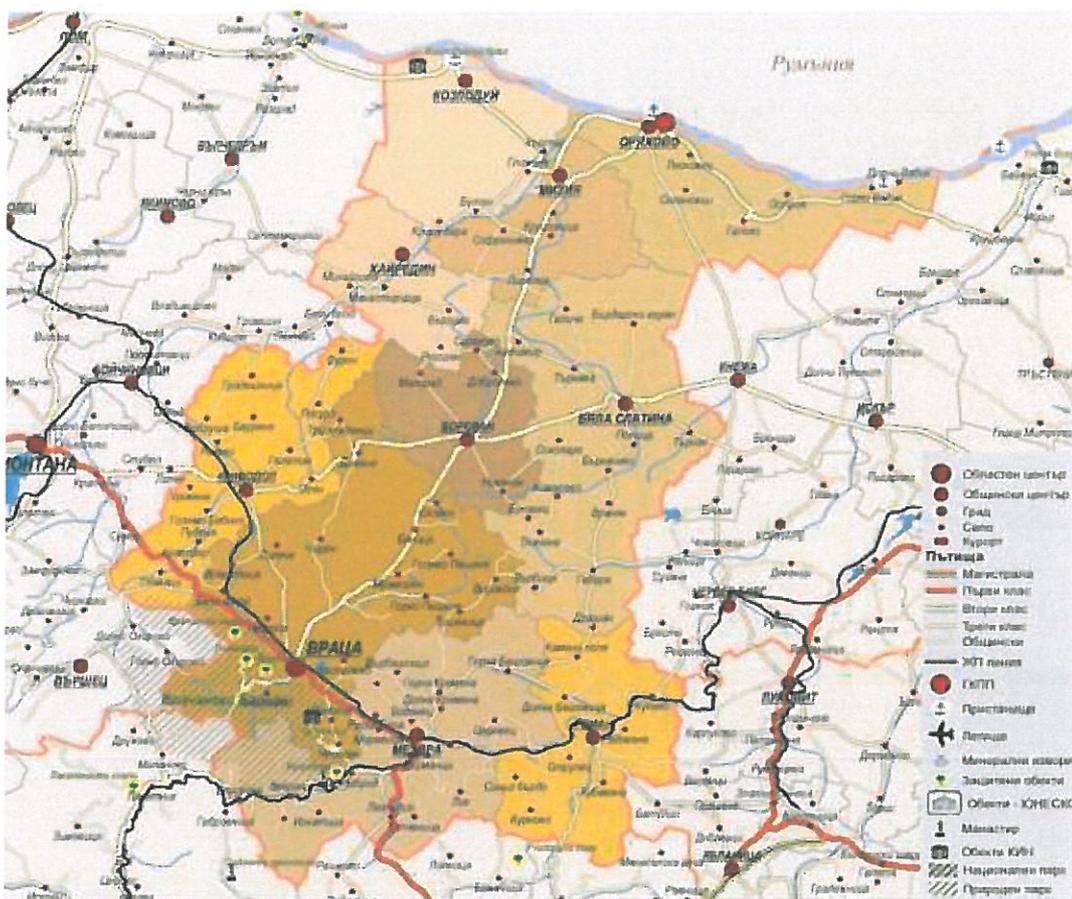
II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

1. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

1.1. Географско разположение

Община Хайредин е разположена в северозападната част на Република България, в област Враца. Тя е на 25 км южно от река Дунав и попада в географските граници на Дунавската равнина, в плодородната област Златията. Центърът на общината е село Хайредин, което е на 61 км. от областния център - гр. Враца.

Област Враца

Снимка: Карта на област Враца

Съседни общини са Криводол, Борован, Бяла Слатина, Мизия и Козлодуй от област Враца. На запад граничи с общините Вълчедръм и Бойчиновци от област Монтана. Географското разположение на общината е предимство по отношение на интензивността на икономическите връзки както с другите общини около нея, така и между двете области Монтана и Враца.

Община Хайредин има периферно разположение спрямо пространствените оси на урбанизационно развитие за областта и СЗР: Враца – Борован - Оряхово, Мизия – Козлодуй – Лом и Бяла Слатина – Борован – Криводол – Монтана. През общината преминава третокласен републикански път III-8016 Монтана – Владимирово – Михайлово – Хайредин – Бутан – Мизия.

Важно предимство в географското положение та Община Хайредин е, че е разположена в долината на р.Огоста в плодородната област Златията.

Общината е с потенциал за осъществяване на трансгранично сътрудничество с границата на област Враца и близостта ѝ с река Дунав - Република Румъния.

Община Хайредин е най-малката община в област Враца, с обща площ 190,4 кв.км. или 5,26 % от територията на област Враца. Тя е разположена в долината на долното течение на р. Огоста и има средна надморска височина 113,8 м.

Населението на община Хайредин наброява 4757 жители, според данните от Национален статистически институт (НСИ) към 31.12.2013г. или 2,67 % от населението на област Враца.

В общината се включват 6 населени места, в т.ч. центърът на общината - село Хайредин и селата Ботево, Бързина, Манастирище, Михайлово и Рогозен.

1. 2. Природни ресурси

Фактор от първостепенно значение за общината, произтичащ от географското ѝ разположение са природните ресурси - умерено континентален климат, красивите и плодородни долини на реките Огоста, Горногнойнишка бара, както и плодородната област Златията и богатите на редки видове флора и фауна, защитени местности от НАТУРА 2000.

1.2.1.Релефът на общината е хълмист и равнинен. Определя се от разположението на територията по периферията на областта Златията, представляваща асиметрично льосово плато, разположено между реките Цибрица от запад, Огоста от изток и Дунав от север. Площта му е около 600 км² с размери около 24 км от север на юг и около 26 км от запад на изток. Платото е наклонено на изток и североизток и има надморска височина от 120 до 150 метра. То е слабо навълнено от ниски ридове (гредове) и льосови блюдца. През Златията не минават реки и сухите му дерета при обилни дъждове се оттичат на изток в река Огоста. Почвите на Златията са черноземни с високо естествено плодородие. Равнинният характер на релефа, естественото плодородие на почвата, възможностите за механизирани обработка и напояване са предпоставка за развитие на конвенционалното и биологичното земеделие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.2.2. Климатът е умерено-континентален със средна годишна температура 11С и средно годишни валежи приблизително 600мм. Ветровете са преобладаващо северозападни. Характерни са студената и сравнително продължителна зима, горещото лято и максимум на валежите през месец май. Относително въздействие върху развитието на културите имат честите, с голяма продължителност засушавания, разпределените твърде неравномерно през годината валежи, също така и по - голямата изпарителна способност на черноземните почви, което поражда необходимостта от изкуствено напояване. Като източници за напояване служат река Огоста и язовирите в селата Рогозен и Бързина.

1.2.3. Води

Водните ресурси на общината са ограничени. Основният водоизточник е река Огоста, както и по - малки сезонни притоци.

Река Огоста има голямо стопанско значение за територията на Община Хайредин. Голямата водосборна площ и дължина, както и преминаващите водни количества на р. Огоста са предпоставка за стопанското ѝ значение. Средногодишният отток на реката при станция Мизия е 25,40 m³/s. Максимумът е през пролетта (април-май), което се дължи на топенето на снежната покривка и пролетните дъждове, а минимумът през август. Хидроенергийният потенциал на реката е предпоставка за добив на електроенергия чрез изграждане на малки ВЕЦ. В близост до село Хайредин на р.Огоста има изграден през 2012г. МВЕЦ „Елена“ с мощност 960 kw.

Водният ресурс на река Огоста се използва основно за напояване.

Снимка: Река Огоста

Десният бряг в долното течение на реката е изграден от варовикови скали. Най-голям добив на варовик с много добро качество за строителни нужди и производство на плочи за облицовка се осъществява в кариерата край с. Манастирище. Добиваните огромните каменни блокове с плътна структура и включвания на черупки от миди се обработват в гр. Мездра за производството на облицовъчни плочи от т.нар. „бял врачански камък“. Наличието на характерни включвания от морски обитатели показва, че региона е бил морско дъно в далечното минало. Добив на камък по течението на реката за строителни нужди се извършва край с. Михайлово. По течението на реката има места за добив на пясък и чакъл, инертни строителни материали задоволяващи предимно нуждите на региона.

Има три язовира на територията на общината, два от които са разположени в землището на с. Рогозен и един в землището на с. Бързина и с. Ботево.

В близост до с. Хайредин се намира минерален извор с добре изследвани химичен състав и свойства на водата. Изворът се ползва от населението, не е използван досега за стопански цели.

1.2.4. Почви - преобладават черноземи с високо естествено плодородие. Основните типове на черноземните почви, характерни за територията на общината, са карбонатните, типичните черноземи и излужените черноземи. По

поречието на реките Огоста са разпространени и алувиално-ливадни почви. В минимални количества има и лъос.

1.2.5. Полезни изкопаеми - Общината не е богата на полезни изкопаеми. Най-голям добив на варовик с много добро качество за строителни нужди и производство на плочи за облицовка се осъществява в кариерата край с. Манастирище. Добиваните огромните каменни блокове с плътна структура и включвания на черупки от миди се обработват в гр. Мездра за производството на облицовъчни плочи от т.нар. „бял врачански камък“. Наличието на характерни включвания от морски обитатели показва, че региона е бил морско дъно в далечното минало. Добив на камък по течението на реката за строителни нужди се извършва край с. Михайлово. По течението на реката има места за добив на пясък и чакъл, инертни строителни материали задоволяващи предимно нуждите на региона.

1. 3. Земеползване

В Северозападния район се намира около 12-13% от използваемата земеделска емя на страната. Най-голям е дялът на област Враца – 50,15%. Структурата на използваемата земеделска земя по начин на трайно ползване в област Враца показва, че нивите заемат сравнително най-висок дял, а дялът на нивите в структурата на използваните земеделски земи е 99,57% за община Хайредин. Обработваемата земя в общината е 166034 дка, като тя представлява 87,2% от общата площ на Община Хайредин. На територията няма изоставени или необработваеми земеделски земи.

Земеделската земя, като икономически ресурс се използва интензивно, при тенденция за окрупняване на обработваемите масиви. Основно е развито зърнопроизводството.

На човек от населението (4757 души към 31.12.2013г.) обработваемата земя е 34,90 дка – близо 3 пъти над стойностите на показателя за област Враца (13.8 дка/човек) и Северозападен Район (12.3 дка/човек) и над 5 пъти в сравнение със средната за страната (6.6 дка/човек).

В Община Хайредин няма тенденции за промяна на земеползването в посока към урбанизация. Като цяло, общината е застрашена от обезлюдяване, а в самите населени места има изоставени сгради и терени, които могат да бъдат проучени с оглед възможностите за ползването им като производствени зони.

Вследствие на възстановяването на собствеността върху земеделските земи в изпълнение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ), и на възстановяване на собствеността по Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСГЗГФ) на територията на общината определящи са частната и общинската собственост.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Една от възможностите за провеждане на целенасочена политика от общината е използването на общинската поземлена собственост.

Община Хайредин е класифицирана и попада към 231-те общини в страната, които са обхванати в Програмата за развитие на селските райони, като от възможностите за инвестиции, които тя дава, могат да се възползват както общината, така и частните стопани.

В зависимост от характера и предназначението им към отделните видове територии се прилагат различни правила и нормативи, които определят техния режим на устройство. Същевременно те имат за цел да осигурят ефективното използване на териториите и поддържането на природното равновесие.

От възобновяемите енергийни източници, в Община Хайредин най-благоприятно е използването на енергията на водите. Хидроенергийният и хидромелиоративният потенциал на река Огоста е предпоставка освен за производство на електроенергия и за напояване в селското стопанство. Изграждане на хидромелиоративна инфраструктура е от изключително значение за управлението на поземления фонд в общината, възраждане на традиционни сектори от икономиката ѝ за производство на плодове и зеленчуци и повишаване на жизнения стандарт на населението.

Териториите с потенциален риск в Община Хайредин се определят от периодичните наводнения в резултат на високи води на река Огоста, които нарушават нормалния ритъм на живот, нанасят щети на прилежащите земеделски земи и жилищни имоти и засягат всички сфери на социално-икономическия живот. Управлението и поддържането на инфраструктурата за предпазване от наводнения е основен елемент от управлението на общинската собственост.

За общината е характерна привлекателна и разнообразна природна среда. Флората и фауната, характеризиращи територията на общината, са силно повлияни и видоизменени от човешката дейност, в следствие на което естествената тревна и горска растителност е съхранена частично, а числеността на повечето видове, обитаващи територията, е драстично намалела.

Част от територията на общината, попадаща в областта Златията, е включена в Националната екологична мрежа НАТУРА 2000, като това включва и цялото поречие на река Огоста в границите на Община Хайредин.

Чистата природна среда дава възможност за развитие на екологичния и селския туризъм.

Сравнително добри са качествата на атмосферния въздух, което е предпоставка за добри екологични условия за обитаване и запазване на околната среда.

Въпреки, че общината полага значителни усилия за модернизация на ВИК мрежата, което е условие за подобряване качеството на природните води, тя изостава значително в изграждането на канализационната мрежа и необходимите пречиствателни съоръжения.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Проблемът с отпадъците не е напълно решен, като не е реализирано все още разделното им събиране.

В общината липсват обекти, източници на значителни замърсявания за околната среда. Няма промишлени производства и замърсяващи дейности.

1. 4. Селищна мрежа

Селищната мрежа на Община Хайредин се състои от 6 села – с.Ботево, с.Бързина, с.Манастирище, с.Михайлово, с.Рогозен и с.Хайредин.

Основната урбанизационна ос следва течението на р. Огоста, където са разположени последователно с.Михайлово, с.Манастирище и с.Хайредин. Те са свързани с третокласна пътна мрежа. Основна пътна артерия, преминаваща през общината е РП III-101 (Враца - Лехчево – Хайредин -Оряхово), като тя се свързва чрез четвъртокласна пътна мрежа с РП II-15 (Враца – Борован – Оряхово).

Най – голямото село в общината по данни от последното преброяване на населението през 2011г е с.Хайредин с 1457 жители, а най-малкото е с.Ботево с 81 жители. В другите села населението е: с.Бързина – 251 жители, с.Манастирище – 1067 жители, с.Михайлово – 1048 жители и с.Рогозен – 1007 жители.

Община Хайредин е с категория пета съгласно Приложение №1 към т.1 от Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. (обн. ДВ, бр. 66, 28.08.2012 г., неофициален раздел) за категоризация на общините в Република България), с ЕКАТТЕ VRC35.

Община Хайредин е най-малката община в Област Враца и една малките общини в Северозападния Район, които са малки по население и със селски общински център, като попада в обхвата на общините от селски тип с населени места в категорията „много малки села“ (до 500 жители) 2 броя и „средни села“ (от 1001 до 2000 жители) 4 броя.

По отношение на административните си функции към 2014 г. Община Хайредин се състои от общинският център село Хайредин, три кметства и две населени места с кметски наместници.

Населените места са с достатъчна степен на изграденост за населението, което ги обитава. В много от тях има жилищни сгради, в които отдавна не живее никой и се саморазрушават. В същото време има поддържани жилищни сгради, които се ползват сезонно като вилен имот.

Уличната мрежа е сравнително добре развита и отговаря на потребностите на населените места. Уличната мрежа в голямата си част не е благоустроена, като 64 % е без асфалтова настилка и 36 % с положена асфалтова настилка.

Отчетливо се откроява проблема с благоустрояването на уличната мрежа в общината по населени места, което е свързано и с подмяната на вътрешната водопроводна мрежа, а в по-големите населени места и с изграждането на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения.

12

Всички населени места са водоснабдени, но нямат изградена канализация. Всички селища са електроснабдени, покрити са от мрежите на мобилните оператори и имат възможност за достъп до интернет.

2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. Обща характеристика

Общинската икономическа инфраструктура има ясно изразена аграрно-промишлена характеристика. Селското стопанство е основен отрасъл в икономиката на община Хайредин. Земеделското производство доминира над промишленото. Традиционно за Общината е зърнопроизводството. Около 40% от обработваемата земя се засява с пшеница, ечемик и овес, а останалата се засажда с царевица, слънчоглед и рапица.

Интензивните отрасли на земеделието зеленчукопроизводство, лозарство и овощарство не дават почти никаква стокова продукция, а задоволяват само собствените потребности на производителите.

Цялата производствена инфраструктура на територията на общината е частна собственост.

На територията на община Хайредин са регистрирани над 100 фирми - болшинството с предмет на дейност търговия.

През 2010-2012г. са построени МВЕЦ „Елена“ с инвеститор „Елена Билд“ ЕООД гр.София и ФВЕ „Рогозен“ с инвеститор ФВЕ , Рогозен ЕООД гр. София

2.2. Състояние на местната икономика, тенденции, конкурентоспособност и предприемачество.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство и търговията, като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Земеделieto е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. През последните години отрасълът е основен източник на доходи за населението.

Най-голям относителен дял в местната икономика през 2011 г. имат предприятията, работещи в областта на търговията – 42 броя фирми в общината. В сектор „Селско стопанство“ развиват дейност 34 броя от фирмите, 26 броя фирми се занимават с услуги и само 6 работят в областта на производството.

Таблица: Брой предприятия в община Хайредин за периода 2007-2011 г.

Показатели	2007	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	14	14	15	32	34
Индустрия	6	6	8	7	6
Търговия	24	24	30	41	42
Услуги	18	18	20	26	26
Общо за общината:	62	62	73	106	108

Източник: Териториално статистическо бюро – Враца

Броят на предприятията в община Хайредин нараства за разглежданите пет години - от 62 през 2007 г. на 108 през 2011 г. Това е доказателство за наличие на икономическа активност и предприемачество сред местното население. За анализирания период в селското стопанство са регистрирани 20 нови предприятия, а в търговията – 18 нови фирми. Броят на предприятията в сектора на услугите е сравнително постоянен характер и през 2011 г. е с 8 броя повече или 26, спрямо 2007 г. когато са 18. В сферата на индустрията, икономическите единици се запазват с относително постоянен брой.

Таблица: Предприятия според броя на заетите в община Хайредин за периода 2007-2011 г.

Показатели	2007	2008	2009	2010	2011
Микро до 9 заети	58	58	70	104	106
Малки от 10 до 49	4	4	3	2	2
Средни от 50 до 249	0	0	0	0	0
Общо за общината:	62	62	73	106	108

Източник: Териториално статистическо бюро – Враца

В община Хайредин 98% от предприятията са микро – с до 9 заети лица. За анализирания период микро предприятията нарастват два пъти и през 2011 г. са 108, спрямо 2007 г. когато са 62. През 2011 г в общината има две малки предприятия, но липсват средни предприятия и големи индустриални фирми и производства.

Таблица: Приходи от дейността на предприятия в община Хайредин за периода 2007-2011 г. (хил. лв.)

Показатели	2007	2008	2009	2010	2011
Произведена продукция	7849	8653	4569	9420	10122
Приходи от дейността	10214	12127	11615	14031	11804
Нетни приходи от продажби	7896	8687	7677	11494	10856
Разходи за дейността	8528	9846	11843	12378	10256
Печалба	1854	2224	1266	1742	1504
Загуба	28	39	48	81	105
Заети лица	154	167	197	232	208
Наети лица	132	114	140	136	148
Разходи за възнаграждения	457	486	608	724	846
ДМА	2816	5008	2581	3634	4268

Източник: Териториално статистическо бюро – Враца

Приходите от дейността на предприятията в община Хайредин през 2011 г. спрямо 2007 г. се увеличават. Селското стопанство и търговията отбелязват ръст за периода 2007-2011 г., а в секторите "Индустрия" и "Услуги" се забелязва икономически спад.

За периода 2007-2011 г. нетните приходи от продажби в селското стопанство нарастват с 23%, а в индустрията с почти 13%. Спад в нетните приходи от продажби се наблюдава в търговията с 29% и с 5% в сектора на услугите. През

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2011 г. най-голям относителен дял в структурата на икономиката в община Вълчедръм на база нетните приходи от продажби има селското стопанство - 65%, следвано от търговията - 20%, индустрията - 13% и услугите, които имат само 3%.

Таблица: Структура на икономиката в община Хайредин според отчетите се фирми на база нетни приходи от продажби за периода 2007-2011 г. (%)

Показатели	2007	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	42	57	42	64	65
Индустрия	0.4	8	1	5	13
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	49	29	48	27	20
Услуги	8	5	9	5	3
Общо за общината:	100	100	100	100	100

Източник: Териториално статистическо бюро – Враца

На територията на Община Хайредин няма навлизане на чужденстранни частни инвестиции.

Въпреки че инвестиционната активност в Община Хайредин остава ниска в сравнение с тази в други общини в област Враца и в страната, броят на работещите фирми се запазва относително стабилен след 2008 година. Прави впечатление, че се увеличава дялът на инвестициите в селското стопанство, като за това принос имат и европейските фондове.

Област Враца е една от областите, на територията на чиито общини са усвоени и се усвояват най-много средства по оперативните програми на ЕС (съотнесени към населението), като договорените средства за периода 2007 – 2013 година възлизат на близо 370 968 224 евро. Принос за това има и Община Хайредин, като за периода 2007-2013 година са договорени 18 977 хил.лева финансиране по договори по оперативни програми на ЕС и по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР), като 80% са усвоени, а останалите са в процес на усвояване.

2.3. Селско стопанство.

Селското стопанство е водещ отрасъл на общинската икономика в община Хайредин. То е основен източник на доходи и заетост за населението и ще продължава да играе важна роля за развитието на района в бъдеще. Отрасълът се благоприятства от редица фактори, като климатичните условия, географското положение и релефът, традициите и производствения опит на населението в отглеждане на земеделски култури и селскостопански животни и др.

Общият брой декари обработваема земеделска земя в община Хайредин е 166034 дка.

Растениевъдство:

Растениевъдството, като основен подотрасъл на селското стопанство, се развива сравнително добре през последните години. То е специализирано основно в отглеждането на зърнени и технически (маслодайни) култури – пшеница, царевица, маслодаен слънчоглед, ечемик, рапица и др. Това позволява комплексно механизирание на производствените процеси и постоянен процес на въвеждане на нова модерна селскостопанска техника с висока производителност.

Животновъдство:

Богатата фуражна база, 17205 дка ливади, мери и пасища, традицията в отглеждане на домашни животни и река Огоста, са предпоставка за добре развито животновъдство.

През последните години делът на животновъдството и на отглежданите животни непрекъснато намалява. Една от най-важните причини за това е липсата на инвестиции в големи животновъдни ферми. Животновъдството в общината почти изцяло е в дребния, основно семеен частен сектор, където няма условия за стопански ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни, независимо от наличието на естествени ливади, мери и пасища.

Водещи подотрасли на местното животновъдство са говедовъдство и овцевъдството. В козевъдството, свиневъдството и отглеждане на птици се забелязва спад, а пчеларството е с лек ръст на броя отглеждани пчелни семейства.

Несигурният пазар на продуктите от животински произход, недостатъчният контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

цени, сериозно задържат развитието на животновъдството. Високата цена на фуражите, липсващия или почти амортизиран сграден фонд също спират инвестициите в сектора. Високите производствени разходи и ниските изкупни цени на животинската продукция са причина за отлив от този отрасъл на земеделските производители и големите агрофирми и преминаването му към частни стопани и семейни ферми, занимаващи се с угодяване на животни.

2.4. Промисленост.

Промислеността е слабо развит отрасъл, нетипичен за района на община Хайредин. На територията на общината има дребни преработвателни производства на хранително-вкусовата промишленост.

2.5. Търговия, услуги и обществено обслужване.

Търговията и услугите, заемат значителен дял в икономиката на община Хайредин през последните години – около 64% от предприятията развиват дейност в тези сектори. Общественото обслужване на населението е добре осигурено с разнообразни магазини, заведения и ателиета за услуги. Много от търговските обекти в селата са "смесени", т.е. предлагат всичко. Търговията и услугите са предназначени за крайния потребител.

Финансовите услуги се извършват от клон на банка в с.Хайредин и от поделенията на "Български пощи" ЕАД.

Телефонните разговори се осъществява от мобилните оператори.

В населени места има достъп до интернет услуги.

2.6. Туризъм.

На територията на община Хайредин няма изградена туристическа инфраструктура. Древната история на населените места, археологически останки от минали времена, Рогозенското съкровище, местни традиции, култура и кулинария, чистата природа, язовири в землищата на с. Ботево, с.Бързина и на с. Рогозен, които заедно с река Огоста могат да се ползват за спортен риболов, всички тези дадености са предпоставка и възможности за развитие и на селски, еко и ловен туризъм.

3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

3.1. Население и демографски процеси.

В периода 2007-2013 г. в Община Хайредин се наблюдава демографската криза, която се задълбочава. **Населението** на общината намалява и застарява ежегодно, като за тези негативни демографски процеси влияние оказват националните демографски процеси – намалена раждаемост, увеличена смъртност, засилена урбанизация и интензивна емиграция.

Данните на НСИ показват трайна тенденция на намаление на населението (с около 16% за последните 7 години) или с 901 души през 2013 г. спрямо 2007 г. Темповете на намаление на населението на Община Хайредин са по-високи от средните за област Враца (-6,8%), за Северозападния район (-2,6%) от средното ниво за страната (-1.0%).

Таблица: Население в Община Хайредин за периода 2007 - 2013 г. по пол и местоживеене

	/брой/						
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Всичко	5658	5456	5303	5105	4935	4855	4757
Мъже	2733	2628	2554	2450	2416	2402	2349
Жени	2925	2828	2749	2655	2519	2453	2408

Източник: Национален статистически институт

По отношение показателят **местоживеене** към 31.12.2012 г. около 30% от населението на общината живее в общинския център – село Хайредин (1483 души), а останалите 70% живеят в 5-те села на общината. Според броя на населението си селата са средни с население над 1000 жит. (4 бр.), малки с население около 250 (1 бр.) и много малки с население около 100 жит. (1 бр.)

Данните за показателите **раждаемост, смъртност и естествен прираст** отново показват неблагоприятни тенденции за естествено възпроизводство на населението през анализирания период 2007 – 2013 г. По данни на НСИ естественият прираст продължава да е отрицателен, като абсолютната му стойност намалява (от -148 за 2007 г. на -126 за 2013 г.). Естественият прираст на населението на Община Хайредин е отрицателна величина, в резултат на което населението постепенно намалява. Раждаемостта в анализирания период варира в границите 26-43 деца, а умираанията от 159 до 191 души.

Таблица: Естествен прираст на населението в Община Хайредин за периода 2007- 2013 г.

	/брой/						
Показатели	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Живородени	36	37	38	26	33	43	37
Умрели	184	167	170	191	159	166	163

Естествен прираст	-148	-130	-132	-165	-126	-123	-126
-------------------	------	------	------	------	------	------	------

Източник: Национален статистически институт

Процесът на застаряване, който засяга всички райони в страната, особено характерен за СЗР, се наблюдава и в Община Хайредин. Към 31.12.2012 г. Населението на 65 и повече години в общината е 38%, като за сравнение този показател за област Враца е 26%, а за СЗР 23%. В следващата фигура е представена **възрастовата структура на населението** в Община Хайредин за последните 3 години със статистически данни (2010-2012 г.)

Таблица: Възрастова структура на населението на Община Хайредин през периода 2010-2012 г.

Показатели	2010	2011	2012
Население - общо	5105	4935	4855
мъже	2450	2416	2402
жени	2655	2519	2453
Под трудоспособна възраст	589	555	546
мъже	279	271	275
жени	310	284	271
В трудоспособна възраст	2480	2438	2453
мъже	1385	1403	1406
жени	1095	1035	1047
Над трудоспособна възраст	2036	1942	1856
мъже	786	742	721
жени	1250	1200	1135

Източник: Национален статистически институт

По последни актуални данни от НСИ през 2012 г. под трудоспособна възраст са 11% от населението на Община Хайредин. Възрастните над трудоспособна възраст са 1856 души или 38% от населението, а около 50% е делът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

При извършеното през 2011 г. преброяване на населението, 78% от анкетираните жители на Община Хайредин се самоопределят като българи, 322 като роми, 4 души са се самоопределили като турци и 4 души са посочили друга етническа принадлежност.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Показателят **коэффициент на възрастова зависимост на населението**, в Община Хайредин за анализирания период 2007-2013 г. намалява до 76,9% за 2012 г., въпреки което остава сравнително висок. За сравнение този показател за 2012г. за област Враца е 54,0%, за СЗР – 62,5% и за страната – 48,7%.

Коефициентът на демографско заместване, който характеризира възпроизводството на трудоспособното население през анализирания период 2007-2013г. намалява – от 70 през 2010 г. на 54 през 2012 г. Тези данни сочат изключително сериозен проблем по отношение на възрастовата структура и възпроизводството на трудоспособното население – 100 излизащи се заместват само от 54 души младо население.

Таблица: Възрастови съотношения в Община Хайредин за периода 2010-2012 г.

Показатели	/ % /		
	2010	2011	2012
Възрастови съотношения			
0 - 14/15 - 64	19,0	18,4	18,7
65+/15 - 64	61,3	59,1	58,2
0 - 14, 65+/15 - 64	80,3	77,5	76,9
65+/0 - 14	322,5	321,7	310,7
60 - 64/15 - 19	141,6	165,1	185,3

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението е другия фактор, който е с пряко влияние за населеността на регионите, областите и общините. По този показател Община Хайредин има тенденциозно благоприятни стойности. Данните за последните години показват положителни стойности, като за анализирания период варират в границата минус 72 лица през 2008 г. и плюс 51 през 2011 г. По последни актуални данни на НСИ през 2012 г. показателят е плюс 43 души. За сравнение област Враца е с отрицателен механичен прираст (- 1053), както и целият СЗР е с отрицателен механичен прираст, което е резултат от по-големия брой на изселилите се, а целият район с малки изключения не е привлекателен за заселване. Единствена Община Хайредин в област Враца има за последните две години 2011 и 2012г. положителен механичен прираст, което е добър показател за общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Таблица: Заселени, изселени и механичен прираст в Община Хайредин за периода 2007-2012 г.

Показатели	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Заселени - общо	163	93	131	141	161	138
мъже	72	37	55	56	79	68
жени	91	56	76	85	82	70
Изселени - общо	169	165	152	174	110	95
мъже	80	85	59	79	49	43
жени	89	80	93	95	61	52
Механичен прираст - общо	-6	-72	-21	-33	51	43
мъже	-8	-48	-4	-23	30	25
жени	2	-24	-17	-10	21	18

Източник: Национален статистически институт

Този показател има тенденция на намаляване на изселването и стабилност за заселване. Това показва, че в Община Хайредин се създават социално-икономически условия и общината успява да задържи и привлече достатъчно нови хора, които да компенсират мигриралите.

3.2. Пазар на труда.

Състояние на Работна сила и коефициент на икономическа активност в Област Враца и Северозападен район

Към 1.02.2011 г. в област Враца има 75 643 икономически активни лица, или 46.7% от лицата на възраст 15 и повече навършени години. Техният брой се задържа без съществена промяна през 2012 и началото на 2013 година.

Средната икономическа активност за Северозападния район, в който е областта, към същия период е 44.4% - най-ниската в цяла България. От всички икономически активни лица 40 382 са мъже (53.4%), а 35 261 са жени (46.6%). Икономически неактивните лица на 15 и повече навършени години са 86 176, от които 39 043 са мъже (45.3%), а 47 133 - жени (54.7%).

Данните на НСИ илюстрират дисбаланс по отношение на икономическата активност на групата на жените, което се допълва от данните за икономически неактивните лица, при които преобладават лицата от женски пол. Отново се очертава диспропорция и по този показател между селата/селските общини и градовете/градските общини на територията на областта.

В двете селски общини – Хайредин и Борован, както и в общината от градски тип с най-много население в селата – Криводол – икономически неактивното население надхвърля 69% .

Състояние на Работна сила и коефициент на икономическа активност в Община Хайредин, като част от Област Враца и Северозападен район

Основните компоненти, характеризиращи пазара на труда са заетост и безработица. За нуждите на оценката за състоянието се използват последните актуални данни от НСИ за **заетите лица**, които са от извършеното преброяване на населението и жилищния фонд (01.02.2011 г.).

Според тези данни в Община Хайредин през 2011 г. заетите лица на възраст между 15 и 64 години са 1008 души, които по пол са съответно: 52,8% мъже и 47,2% жени. Най-висок е дялът на заетите в търговията и услугите – 64,1%. При разпределението на заетите лица в Община Хайредин **по професии** най-многобройна е групата „Професии, неизискващи специална квалификация“ и групата „Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана“.

Икономически активните лица в Община Хайредин наброяват 1321 души. Съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години - **Коефициент на икономическа активност** е 29,50%. Съотношението между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години - **Коефициент на заетост** е 18%, а изчислен като отношение на броя на заетите лица към населението във възрастовата група 15-64 навършени години – 32,4% – значително под средното ниво за област Враца (53,7%), Северозападния район (53%) и страната (58,5%). Ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината са в резултат от демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда, каквито са тенденциите и на национално ниво. Анализите на пазара на труда показват, че несъответствието между предлаганите и търсените квалификации и професии е характерно за следните групи: незавършилите училище, млади хора, без трудов стаж, завършващи средно и/или висше образование и ниско ниво на професионална квалификация.

Таблица: Безработни лица по възрастови групи и равнище на безработица в община Хайредин за периода 2007-2013 г.

Показател	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Средномесечен брой регистрирани лица	630	452	444	534	532	607	650

Жени	297	235	213	256	257	293	312
Мъже	333	217	231	278	275	314	338
до 19 г.	12	8	12	9	15	17	15
от 20 до 24 г.	53	29	26	32	40	58	74
от 25 до 29 г.	51	27	33	46	52	56	65
от 30 до 34 г.	63	44	31	43	50	54	57
от 35 до 39 г.	70	50	49	61	49	57	54
от 40 до 44 г.	73	59	60	73	65	65	74
от 45 до 49 г.	84	62	70	76	64	84	75
от 50 до 54 г.	71	62	55	80	74	80	85
над 55 г.	153	111	108	114	123	136	151
Равнище на безработица	45,2%	34,8%	34,2%	42,7%	40,9%	47,0%	51,0%

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Враца

Равнището на безработица в Община Хайредин е изключително високо през целия анализиран период на действие на плана 2007 г. - 2013 г. със стойности над средните за област Враца (2011г. – 17,3%; 2012г. – 19,6%) и за страната (2011г. – 10,1%; 2012г. – 11,1%).

В рамките на анализирания период нивото на безработицата е високо, като броя на безработните варира между 444 и 650 броя регистрирани.

Анализът на статистическите данни показва тенденцията на цикличен характер на безработицата, която е в тясна зависимост от субсидираната заетост, т.е. от стартирането на програми, мерки и схеми, които се финансират от Държавния бюджет чрез ДБТ или от Европейския социален фонд. Тази зависимост е пряк резултат от ниския квалификационен профил на голяма част от регистрираните безработни лица. Те са приоритетна група за програмите и микропроектите, които са основните форми на субсидирана заетост и имат сравнително масов характер т.е. разкриват голям брой временни работни места в общополезни дейности или по-точно в дейности не изискващи висока професионална квалификация.

Таблица: Наети безработни лица по национални и европейски програми за временна заетост в община Хайредин за периода 2007-2013 г.

Програма	Разкрити работни места						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Национална програма							
ОСПОЗ	51	70	25	94	43	53	
ОСПОЗ – Аварийно група	85			180	169		
Чл.36а от ЗНЗ							5
Европейски програми							

ОП"РЧР" – схема „Развитие“					97	262	262
ОП"РЧР" – схема „Подкрепа за заетост“						250	250
ОП"РЧР" – схема „Подкрепа за достоен живот“				36	36	36	36
Общо наети безработни	136	70	25	274	345	601	553

Източник: Общинска администрация - Хайредин

Данните показват, че през периода 2010-2013г. Община Хайредин работи активно по програмите за осигуряване на временна заетост и приходи за безработни лица в общината. От друга страна, това не решава проблема с високата безработица, тъй като не се разкриват постоянни работни места за постоянна заетост и повишаване на социално-икономическия статус на населението.

По отношение възрастовата структура на безработните лица в общината, видно от Таблицата, най-голям е броят на безработните над 55 г. възраст. Тревожни са данните за регистрираните **безработни младежи до 29 години**, които през 2013 г. са 154 лица (23,7% от всички безработни), а през началото на анализирания период 2007 г. са 116 лица – 18,4% от всички безработни.

Лица извън работната сила

Групата от лица извън работната сила включва тези, които не са трудово заети, лицата, които не влизат в категорията безработни, както и лицата в отпуск за отглеждане на дете, ранно пенсионираните и др.

Данни за категорията на икономически неактивните лица на ниво община се осигуряват при преброяванията на населението и на жилищния фонд. В категорията на икономически неактивните лица в община Хайредин към 2011г. попадат 3157 души.

Таблица: Население на 15 и повече години по населени места и икономическа активност към 01.02.2011 година

	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни	Относителен дял
		общо	заети	безработни		
Общо за страната	6389298	3329683	2834834	494849	3059615	47,88%
Област Враца	161819	75643	61132	14511	86176	53,25%
Община Хайредин	4478	1321	1008	313	3157	70,50%
С.Ботево	81	14	14	-	67	
С.Бързина	215	82	38	44	133	
С.Манастирище	974	317	259	58	657	
С.Михайлово	901	210	166	44	691	

С.Рогозен	913	252	162	90	661	
С.Хайредин	1394	446	369	77	948	

Източник: Национален статистически институт

3.3. Образователна инфраструктура.

Броят на **детските градини** през анализирания период 2007-2013 г. намалява. На територията на общината през 2007г. функционират 5 детски заведения с 12 паралелки, а през 2013г. има една детска градина със 7 паралелки. Съответно намалява и броя на педагогическия от 16 души през 2007г., на 8 души през 2013г.

Броят на децата, посещаващи детски градини намалява от 136 деца през учебната 2007/2008 г., на 120 деца за учебната 2012/2013 г. Респективно на това намаление, се реструктурират детските заведения, намалява и броя на групите и на педагогическия персонал.

Таблица: Детски градини в Община Хайредин за периода 2007-2013 г.

Показатели	2007/2008 учебна година	2008/2009 учебна година	2009/2010 учебна година	2010/2011 учебна година	2011/2012 учебна година	2012/2013 учебна година
Детски градини	5	5	1	1	1	1
Педагогически персонал	16	16	16	11	8	8
Детски групи	12	8	8	5	7	7
Децата	136	122	124	96	116	120

Източник: НСИ

Обезпечено е пътуването на учениците в задължителна училищна възраст и на 5 и 6 – годишните деца от подготвителните групи на детските градини преди постъпване в първи клас.

Броят на **училищата** през анализирания период 2007-2013 г. намалява от 4 на 2 през учебната 2012/2013 г. Това се дължи на преобразуване, извършено през 2012 г. – като се закриват училищата в с.Манастирище и с.Рогозен, поради намаляване броя на учениците и предотвратяване образуването на слети паралелки.

Таблица 9: Училища в Община Хайредин за периода 2007-2013 г.

Показатели	2007/2008 учебна година	2008/2009 учебна година	2009/2010 учебна година	2010/2011 учебна година	2011/2012 учебна година	2012/2013 учебна година

26

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Брой училища	4	4	4	4	4	2
Брой учители	30	28	30	32	29	21
Брой ученици	408	398	365	341	322	280

Източник: НСИ

Намаляването на броя да децата и учениците в резултат на демографски процеси през последните години е предпоставка за извършената оптимизация на училищната мрежа в община Хайредин. Образователната система осигурява общообразователна подготовка, като проблем за учениците от общината е придобиването на средно образование, което може да стане единствено в СОУ в общинския център или близък град. Учениците нямат възможност за избор за специално или професионално образование в Общината.

Важно е Община Хайредин да насочи усилията си за запазването на гимназията като единственото средно учебно заведение, като се търсят възможности за професионални паралелки, съобразно нуждите на общината.

От населените места на общината до СОУ „Васил Воденичарски“ с.Хайредин, учениците се извозват с 3 училищни автобуса. Осигурено е столово хранене за всички ученици.

Налице са създадени от Община Хайредин условия за равен достъп на чениците до образование, независимо от етническа принадлежност или социален статус.

Педагогическият персонал в училищата е с добра професионална квалификация.

Общината осигурява безплатни закуски за 5 и 6-годишните деца от подготвителните групи на детските градини и за учениците от I-IV клас в училищата, както и обедно хранене на пътуващите ученици от средишните училища и на всички ученици от I до IV клас, които са на целодневна организация.

Материалната база на училищата е в сравнително добро състояние. Ремонтите през годините се финансират от Общината, а през 2012г. съответно от НП „Оптимизация на училищната мрежа“.

Извършват се ремонти и се оборудват ученическите стаи и кабинети, както и учителската стая. Извърши се ремонт и оборудване за ученическия стол. Но като цяло сградата на СОУ „Васил Воденичарски“ се нуждае от саниране, ремонт на покрива и изграждане на отоплителна инсталация. Общината няма достатъчен бюджет, има разработен технически проект за енергийна ефективност на сградата, но досега не е осигурено финансиране от външни източници.

Необходимо е общината да продължи дейността си за подобряване на материалната база – саниране, основен ремонт на инсталации, обзавеждане и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

оборудване на стаите и кабинетите, изграждането и оборудването на спортни площадки в училищата.

Аналогично на етническата структура на населението в Община Хайредин, в училищата нараства броя на *учениците от ромски произход*. Според самоопределяне към 2011 г. относителният дял на ромските деца в училищата на общината е 42%. Тази тенденция дава отражение върху проблема за задържането на всички ученици и предотвратяване на ранното (преждевременното) отпадане от училище. Община Хайредин и училищното ръководство предприема мерки за решаването на тези проблеми, като една от тях е работата по проекти. СОУ „Васил Воденичарски“ с.Хайредин изпълнява проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ през 2013г., а именно – Проект „Заедно учим, заедно творим, заедно пътешестваме в Родината“, с основна цел: Подпомогне образователната интеграция на децата и учениците от ромската общност в община Хайредин чрез подобряване на условията за равен достъп до образование и обучение; засилване на мотивацията за участие в образователния процес; допълнителни занимания с децата и учениците, за които българският език не е майчин.

Учениците от ромски произход са успешно интегрирани и педагогическия персонал работи успешно с всички деца, без да зависи това от етническата им принадлежност. Включени са в различни форми на извънкласни занимания и с тях се работи активно за постигане на качество на образованието им и предотвратяване на ранно отпадане от училище.

3.4. Здравеопазване.

През период 2007-2013г. здравната мрежа в Община Хайредин няма съществена промяна.

На територията на Община Хайредин няма лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ.

Медицинското обслужване се осъществява от 3 общопрактикуващи лекари, 2 специалисти по дентална медицина и 6 медицински специалисти по здравни грижи. Няколко пъти в годината се организират посещения на лекари-специалисти, които извършват прегледи и изследвания.

Като в повечето селски общини, населението на Община Хайредин има труден достъп до медицинска помощ и болните трябва да пътуват до близките градове, за да получат необходимата им лекарска помощ.

Основните проблеми на здравето на населението в общината произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението; безработицата, намаляването на доходите на голяма част от

населението, влошената структура на разходите и потреблението, тютюнопушенето, злоупотребата с алкохол, рисково сексуално поведение, психосоциален стрес.

Ромското население в общината няма добра здравна култура. Поради бедността на ромите в общината и липсата на постоянна работа, голяма част от тях са здравно не осигурени.

В бъдеще при засилване на неблагоприятните демографски и икономически тенденции в общината може да се очаква още по-голяма криза в сферата на здравеопазването:

- незадоволително здравно и стоматологично обслужване на населението;
- ограничен избор на селското население на личен лекар;
- висок процент на заболяемост от сърдечно-съдови заболявания, хипертония, диабет и други хронични заболявания, висока смъртност;
- труден достъп до здравни услуги, поради голям процент на хора с неуредени здравноосигурителни вноски и не осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги;
- затруднено медицинско обслужване на населението при спешни случаи, поради отдалечеността на голям брой от населените места в общината до Център за спешна медицинска помощ в градовете;
- допълнителни изисквания пред здравеопазването, поради това че възрастното население има повече от едно хронично заболяване и това оскъпява здравното обслужване.

3.5. Социални услуги и социално подпомагане

Социално изключване

Бедността е един от факторите за **социалното изключване** на част от населението (категории лица като безработните и особено продължително безработните, пенсионерите с ниски доходи, многодетни семейства и др.).

Към социално изключване са податливи и лицата с физически и умствени увреждания. По данни към 2011 г. броят на лицата с увреждания в община Хайредин е 360 души. Това е 7,2% от общия брой на населението. Този показател за общината е по-висок от съответния за страната (6,31%) и по-нисък от този за Северозападния район (8,08%). Това е резултат от демографската структура на населението, от средната заболяемост при болести, които водят до определени увреждания, условията за живот и др.

Община Хайредин е част от Северозападния район с най-високо ниво на бедност от всички райони в Р България и Европейския съюз.

В общината липсват данни колко души живеят в затруднено материално положение и бедност, но отчитайки възрастовите, образователните и етническите

характеристики на населението, може да се предполага, че техният брой е значителен.

Социално включване.

Проблемът за социалното включване е приоритетно ориентиран към *лица с физически и психически увреждания*, които формират социално уязвими групи. Социалното включване се изразява в преодоляване на основните бариери, които са от различен характер: психологически, културни, образователни, финансови, архитектурни и др. Социалната интеграция, освен към посочените категории лица, е насочена и към лица от ромската етническа група и по-конкретно към лицата в "училищна" възраст, тъй като е преценено, че повишаването на образователното равнище на децата от този етнос е една от приоритетните мерки на политиката за тяхното интегриране. Анализите на отрасъл "Образование" показват, че към 2011 г. 10% от учениците в общината преждевременно напускат училище и е налице нарастване на броя на учениците, които не довършват учебната година.

Във връзка с решаване на проблемите на социалното включване, в общината се реализират редица проекти, като основната част от тях се финансира по действащата Оперативна програма „РЧР“.

Необходимо е да се предвидят действия, насочени към лицата от ромската етническа група и по-конкретно към подрастващите, тъй като е преценено, че повишаването на образователното равнище на децата от този етнос е една от приоритетните мерки на политиката за тяхното интегриране.

Анализът на данните показва развитие на социалните услуги в Община Хайредин, а осигуряването на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението е от особена важност за общината. В изпълнение на своята социална политика Община Хайредин активно работи за осигуряване на по-добри и достойни условия на живот и възможности за социално включване на групите в социален риск, като мобилизира всички ресурси – човешки и материални. Съобразявайки се с изискванията за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания, Община Хайредин и Общинския съвет създават условия за достъп на хора с увреждания до обектите за публично ползване, получаване на необходимата за тях информация или административни услуги.

В Община Хайредин има институции и социалните дейности и услуги, които подпомагат процеса на социално включване на рисковите групи и подобряване на условията на живот за тях. В общината целенасочено се работи със социално уязвимите групи.

В община Хайредин има специализирани институции за социални услуги. Това са:

Дом за възрастни хора в с. Хайредин, създаден в 1957 год. с капацитет 100 души, който е специализирана институция (финансирана от държавата) от

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

пансионен тип, в който хората са отделени от своята домашна среда. Сградата не е основно ремонтирана или преустройвана от въвеждането ѝ в експлоатация. Правени са през годините само козметични и текущи ремонти. Разработен е проект за основен ремонт и преустройство през 2009г., но досега Община Хайредин не е успяла да осигури външно финансиране. Въпреки тежкото състояние на сградата и трудните условия при които се работи, персоналът успява да полага необходимите грижи за възрастните хора.

Защитено жилище за младежи с умствена изостаналост – С проект „Преустройство на бивше кметство в дом за младежи – Защитено жилище“, финансиран от Социалноинвестиционния фонд през 2008г. е изградено в с.Манастирище Защитено жилище. С проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ през 2010-2011г. „Приатели в училище – приятели в живота“ са предоставени комплекс от индивидуално насочени социални, рехабилитационни и образователни услуги на лицата от Защитеното жилище. От социалните услуги, предоставяни в общността са:

Домашен социален патронаж - социална услуга в общността, обслужва всички населени места и е с капацитет 100 места. Услугата е добре развита и се наблюдава стабилно потребление от хората в пенсионна възраст. С оглед застаряване на населението и увеличаване на относителния дял на възрастните хора в общината, прогнозите до 2020 г. са, че ще има по-голяма необходимост от тази услуга, което налага необходимостта от търсене на средства и възможности за увеличаване капацитета на ДСП и разширяване обхвата на социалните услуги, които той предлага.

Обществената трапезария е социална услуга в общността, насочена към задоволяване на потребностите от храна на хора, които не могат да си я осигурят сами. Краен бенефициент на този вид услуга, могат да бъдат всички самотни, възрастни хора с ниски доходи, лица с трайни увреждания, лица и семейства на месечно подпомагане, деца сираци, които не са в състояние да осигуряват сами жизнените си потребности. Тази услуга за първи път се осигури от Община Хайредин през 2013г. за период от м.юни 2013г. до м.април 2014г. и се осигури топла храна за средно 100 нуждаещи се хора в Община Хайредин. От услугата бяха обхванати всички населени места. За лицата, които са трудно подвижни и живеят отдалечено от трапезарията, храната се доставя на място.

Социалната услуга в общността **„Личен асистент“** подпомага и разширява възможностите за подобряване качеството на живот на хората от уязвимите групи и техните семейства. В Община Хайредин тя стартира през 2010 г. с изпълнението на Проект „Подкрепа за достоен живот“, осъществяван с финансовата подкрепа на

Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси 2007-2013г.", по който Община Хайредин е партньор. За ползватели на социалната услуга „Личен асистент“ могат да кандидатстват лица с увреждания и тежко болни самотни хора, като услугата подпомага постигането на социалната им адаптивност. Качествената грижа в семейна среда създава възможност за намаляване на броя на настанените в специализирани институции хора с увреждания. По програмата работят 36 лица като полагат грижи за 38 лица в неравностойно положение, живеещи на територията на Общината.

Община Хайредин работи по различни **програми**, финансирани чрез Агенцията по заетостта и Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. През периода 2007-2013 година такива са: Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“ – общо 775 работни места; Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ – общо 645 работни места.

На територията на Община Хайредин активно работи и Неправителствена организация – „**Нов път**“, като пред оценявания период изпълнява няколко проекта по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“:

- 2012-2013г. Проект „Интегриране на уязвимите групи от хората на пазара на труда“, с основна цел Повишаване конкурентоспособността на уязвимите, неактивните и обезкуражените лица на пазара на труда чрез изграждане на професионални умения и квалификация, и осигуряване на заетост.
- 2009-2011г. Проект „Инвестиция в бъдещето - социално предприятие „Пчела“, с основна цел Изграждане на социално предприятие „ Пчела“ и обучение на доставчици на социални услуги.
- 2008-2009г. Проект „Предоставяне на социални услуги в общността за самотно живеещи възрастни хора в община Хайредин“, с основна цел чрез предоставяне на услугата „Домашен помощник“, да се предотврати социалната изолация на лица с трайни увреждания и самотно живеещи хора и необходимостта от институционализирането им; да се осигури тяхната независимост в ежедневието.
- 2010-2011г. Проект „Социален парк „Нов път – Хайредин“, с основна цел Изграждане и развитие на мрежа от подкрепящи дейности за повишаване качеството на живот и преодоляване на социалното изключване на уязвими групи в община Хайредин. Внедряване и развитие на нови и иновативни социални услуги в общността, които са насочени към задоволяване на индивидуалните нужди на целевите групи по проекта. Разширяване на многообразието и териториалния обхват на предоставяните социални услуги в община Хайредин чрез прилагане и мултиплициране на съществуващи добри практики и подходи, насочени към социалното включване на уязвимите групи.

Читалище „Светлина-1928“ с.Манастирище през 2010-2012г. в партньорство с НПО „Нов път“ изпълнява Проект по ОП“РЧР” „Добри дни за уязвимите групи хора от село Манастирище“, с основна цел Предоставяне на услугата „Домашен помощник“.

Основните проблеми, към които трябва да се адресират усилията на общината за развитие на социалния сектор, са свързани с:

- Услугите за деца с отклоняващо се поведение и деца в риск от отпадане от училище, превенция на риска;
- Услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение) трябва да се развият в Община Хайредин;
- Развиване на услуги в общността за деца и лица, жертви на насилие и трафик, както и на деца с увреждания.
- Домът за стари хора с.Хайредин е със запълнен капацитет, поради липсата на друга социална услуга за тази група хора в общината;
- Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора, която може да бъде подобрена и развита по отношение на дейностите, включени в услугата.;
- Системна подкрепа и усъвършенстване на професионалните умения на персонала на двете социални услуги /ДСХ и ДСП/;
- Подкрепа на Читалищата и пенсионерските клубове по населени места, които изпълняват много социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора.

3.6. Култура и инфраструктура на културата

Културата в община Хайредин е представена единствено чрез комплексната читалищна дейност. В нея основно място заемат библиотечната и любителското творчество (художествената самодейност). На практика основни културни средища в населените места от общината са читалищата. Техният брой е 5 и всички те са регистрирани по Закона за народните читалища. Използват сграден фонд, който е общинска собственост.

Едни от основните културно-просветни средища, читалищата създават възможности за съхраняване на културните обичаи и традиции, обогатяват и развиват библиотечна дейност и разнообразно любителско творчество – художествена самодейност.

Читалищата са основните институции, с чиято помощ се реализират годишните мероприятия на *Общинския културен календар* (включва националните

празници и празниците на всяко населено място). В тях са формирани различни състави – танцови, фолклорни, певчески и др.

Читалищните сгради се нуждаят от основни и текущи ремонти и изграждане на достъп за хора с увреждания. През периода 2007-2013г. не са изпълнявани проекти за основен ремонт на читалищните сгради и не са получавани финансови средства по Европейски програми.

Пред всички читалища стои въпросът за енергийна ефективност, саниране на сградите, подмяна на дограмата.

През периода 2014-2020 г. общината заедно с читалищните ръководства трябва да положат усилия за обновяване на материално-техническата база, реконструкция и ремонт на сградния фонд за превръщането на читалищата в притегателни центрове за населението.

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

4.1. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп

Община Хайредин има периферно разположение спрямо главните транспортни оси преминаващи през област Враца и Монтана. Основната транспортна ос в общината следва течението на р. Огоста, като пространствено направление тя е от първостепенно значение за транспортното обслужване на общината, а във вътрешно регионален план се явява балансираща ос на развитие.

Пътна мрежа

Територията на община Хайредин се пресича от два третокласни пътя от републиканската пътна мрежа. През територията ѝ не преминават автомагистрала, както и пътища от първи и втори клас. Най-близки такива са Републикански път II-15 (от Враца през селата Борован, Алтимир, Липница за Мизия и Оряхово), разположен в близост до югоизточната граница на общината, с който има пряка транспортна връзка чрез Републикански път III -133 – Рогозен – Алтимир и общински пътища Ботево-Липница и Рогозен –Борован.

Основната пътна артерия за Община Хайредин е Републикански път III-101, разположен по протежението на река Огоста, преминаващ по левия ѝ бряг през с.Михайлово и с.Хайредин. Този път е най-бързата връзка на общината с гр.Оряхово и ферибота на р.Дунав – Оряхово – Бекет (Румъния), както и с гр.Монтана. Пътната настилка е в лошо състояние и рехабилитацията на път II-101 в дългосрочен аспект би повишило стратегическото му значение, както за община Хайредин, така и за област Враца и област Монтана.

Републиканската пътна мрежа през общината е с транзитно движение по направления във всички посоки към съседните общини. Движението не е висок интензитет, тъй като пътищата не са в добро състояние. Проблем остава състоянието на пътната мрежа, което за съжаление, в преобладаващата си част е лошо. През годините са правени само текущи ремонти по изкърпване на асфалтовата настилка.

Най-важен за икономическото развитие на общината е РП III-101, който свързва община Хайредин с пристанище и фериботен комплекс Оряхово на р. Дунав. Изграждането на трети Дунав мост Оряхово - Бекет, идентифициран като потенциал за развитие на СЗР в Националната стратегия за регионално развитие 2012- 2022, би оказало значителен ефект за възраждане на икономиката и стимулиране на промишлеността и търговията на територията на общината.

Лошото експлоатационно състояние на републиканската мрежа, преминаваща на територията на община Хайредин затруднява достъпа по първостепенните и второстепенни оси на развитие на региона и оказва задържащо въздействие върху социално-икономическото ѝ развитие.

Дължината на общинската пътна мрежа е 31,590 км. Тя се състои от шест пътни участъка, както следва:

Таблица: Общинска пътна мрежа

Номер на пътя	Наименование	Дължина в км	Състояние
IV 1037	С.Бързина – с.Рогозен – Малорад (граница общ.Борован)	6,4	Рехабилитиран 2013г.
IV 2163	С.Хайредин – с.Ботево – Липница (граница общ.Мизия)	10,04	Рехабилитиран 2013г.
IV 1162	С.Ботево – с.Бързина	4,9	Планирана рехабилитация 2014-2015г.
IV 1016	С.Рогозен – Сираково (граница общ.Борован)	2,8	Планирана рехабилитация 2014-2015г.
IV 1162	С.Ботево – Софрониево (граница общ.Мизия)	3,95	лошо
Общински път	Околовръстен път с.Хайредин	3,5	лошо
		31,590 км	

Източник: Общинска администрация Хайредин

Поддръжането на съвременна и технически надеждна пътна инфраструктура е важна предпоставка за привличане на инвестиции и създаване на привлекателен облик на населените места на общината. Ключови за икономическото развитие на общината са проектите за модернизиране на общинската пътна мрежа, които я свързват с първостепенните и второстепенните оси на Северозападния район. Като такива са определени осите Монтана - Видин, Монтана - Лом и Враца - Козлодуй. Важно значение има и рехабилитацията на общинските пътища, която е част от стратегията за развитие на Община Хайредин и би оказал положително въздействие върху икономическото развитие на общината като цяло и на населените ѝ места през периода 2014-2020.

Осите на развитие дефинират приоритетните проекти за общината в областта на изграждането и поддръжането на съвременна общинска пътна инфраструктура.

Изпълнението през 2014-2015г. на Договор за безвъзмездна финансова помощ от ПРСР 2007-2013, мярка 321 по проект „Рехабилитация и реконструкция на общински път VRC 1162 с.Ботево-с.Бързина и общински път VRC 1016 с.Рогозен-с.Сираково“, ще реши дългосрочно проблема с качеството на общинската пътна мрежа.

С изпълненият през 2013г. Договор за безвъзмездна финансова помощ от ПРСР 2007-2013, мярка 321 по проект „Рехабилитация на общински пътища в община Хайредин: Обект № 1: Пътен участък „Път VRC 1037, с. Бързина – с. Рогозен – Малорад /граница с община Борован/, км 0 + 000 – км 6 + 394.40 и Обект № 2: Пътен участък „Път VRC 2163, с. Хайредин – с. Ботево – Липница /граница с община Мизия/, км 0 + 000 – км 10 + 043“ и предстоящият за изпълнение проект „Рехабилитация и реконструкция на общински път VRC 1162 с.Ботево-с.Бързина и общински път VRC 1016 с.Рогозен-с.Сираково“, Община Хайредин ще има 24,14 км рехабилитирана общинска пътна мрежа или 76,4% от пътищата на общината ще бъдат в добро експлоатационно състояние. Това е сериозен успех за общинското ръководство.

Приоритетни проекти за периода 2014-2020г. ще бъдат рехабилитация на общински пътища IV 1162 С.Ботево – Софрониево (граница общ.Мизия) и Околовръстен път с.Хайредин.

Доброто състояние на общинската пътна мрежа ще улесни до голяма степен Община Хайредин при осигуряване на средства за нейното поддръжане само като почистване на растителност в габаритите на пътищата, подмяна на пътни знаци и ремонт на крайпътни съоръжения.

Уличната мрежа в населените места на общината има обща дължина 176 км и е добре развита. Асфалтирани са едва 63,36 км или 36,00 %. Голямата част

36

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

от асфалтираните участъци се нуждаят от основен ремонт на настилката. През последните 20-30 години са правени само частични ремонти по главни улици на населените места. На много места трайната настилка е изцяло разрушена и отдавна е загубила предназначението си. На около 75% от улиците няма изградени тротоари.

Като основен проблем се очертава благоустрояването на уличната мрежа - цялостно асфалтиране, рехабилитация на тротоари и бордюри за благоустроените улици и изграждане на улици, първостепенни за населените места. Това от своя страна е свързано и с подмяната на водопроводната мрежа в населените места, както и изграждане на дъждовна канализация в по-големите населени места и битова канализация за общинския център с.Хайредин, за която има разработена техническа документация по проект финансиран от Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013г.

4.2. Водоснабдяване

Шестте населени места на територията на общината са водоснабдени и имат изградени водоснабдителни мрежи.

Дължината на уличната водопроводна мрежа е: 158 км. вътрешна водопроводна мрежа. Силно амортизираните и морално остарели тръби, неотговарящи на националните и международни стандарти, дават много аварии, а от там и загуби на питейна вода.

Водоснабдяването на територията на Община Хайредин се осъществява от "ВиК" - гр. Враца. Водоснабдяването на територията на общината се извършва от собствени водоизточници - помпажни. Водоснабдителната мрежа на селата Хайредин и Ботево е изградена през 1951 година, а на селата Михайлово, Бързина и Манастирище през 1962 година, а в с. Рогозен през 1975 година. Остарялата водопроводна мрежа е голям проблем, който води до аварии, течове и загуба на повече от 50% от питейната вода. Въпреки извършената частична подмяна на водопроводите по села, проблемът не е отстранен. Наложителна е поетапната подмяна с полиетиленови тръби, отговарящи на съвременните технологични изисквания.

На територията на общината няма изградени канализационни мрежи в населените места, което е също негативен фактор по отношение на санитарно-хигиенните и битови условия. Няма изградени и пречиствателни станции.

Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа в населените места е предизвикателство през Община Хайредин през периода 2014-2020г.

През 2014-2015 година ще бъде извършена реконструкция на водопроводната мрежа в село Михайлово по Договор за безвъзмездна финансова помощ от ПРСР 2007-2013г. по мярка 321 с проект „Рехабилитация на водопроводна мрежа с.Михайлово – II етап“. С реализирането на този проект ще бъдат подменени

37

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

11272 м улични водопроводи и 2100 м сградни отклонения. Това представлява 61% от водопроводната мрежа на с.Михайлово. Ще бъде до голяма степен решен проблемът с водоснабдяването на едно от големите населени места в Община Хайредин.

4.3. Енергийна инфраструктура

Електроснабдяване

Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещи консуматори и би стимулирало икономическото развитие. Община Хайредин получава електрозахранване от националната електроенергийна система и се обслужва от ЧЕЗ "Разпределение България" АД - клон Враца.

Всички населени места в община Хайредин са електрифицирани. Няма промишлени производства и големи консуматори на ел.енергия, въпреки че има изградени достатъчно мощности да поемат големи консуматори.

В недобро състояние е уличното осветление. Необходимо е реконструкция и модернизация чрез подмяна на проводници, доставка и монтаж на енергоикономични улични осветителни тела, часовникови механизми, фотоклетки, съгласно съвременните изисквания. Това е необходимо да бъде приоритетен проект за общината през плановия период, тъй като чувствително ще се намали разходът за ел.енергия, който ще облекчи общинския бюджет.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват главно водна, вятърна и слънчева енергия.

В община Хайредин съществуват много добри условия за изграждане на водноелектрически централи – ВЕЦ на река Огоста. През 2011-2012г. е построена МВЕЦ „Елена“ на р.Огоста на 1500м от с.Хайредин, с мощност 960 kw.

Добри условия за развитие и оползотворяването на другите видове ВЕИ, предимно слънчевата енергия, тъй като условията за използване на ветрогенератори на тази територия не са особено благоприятни. На територията на Община Хайредин е изградена през 2011г. една централа на слънчева енергия ФВЕЦ "Рогозен" с мощност 2 MW.

Райониране по възможност за използване на слънчевата енергия в България

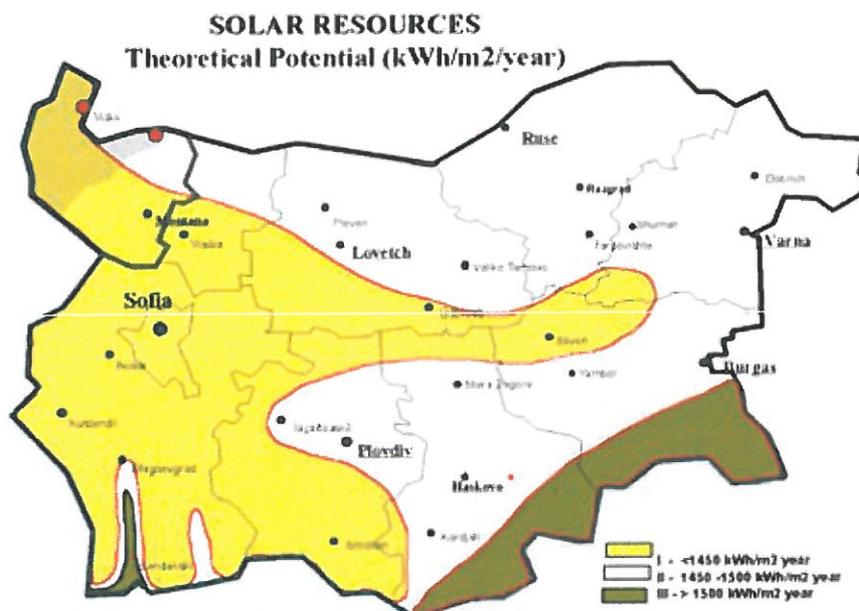
Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Поради хидроенергийния потенциал на река Огоста и възможностите за слънчева енергия, община Хайредин представлява интерес за инвеститори за изграждане на МВЕЦ и ФВЕЦ.

Приоритетно направление в проекти за развитието на Община Хайредин през плановия период е необходимо да бъдат свързани с подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд и да се предвидят и реализират проекти за използване на алтернативни енергийни източници като слънчева енергия, растителна биомаса и други.

Към 2013г. Община Хайредин няма изпълнени проекти за внедряване на енергийна ефективност в общински сгради и използването на алтернативни енергийни източници.

Телекомуникации

Все по-важно за регионалната конкурентоспособност и развитието на администрациите и фирмите става **достъпът до Интернет** и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за много периферни райони.

Телекомуникационната инфраструктура е най-динамично променящата се през последните години. По информация на НСИ за 2013г. в Северозападен район вече 42,8% от домакинствата имат достъп до интернет при 53,7% от домакинствата в страната. По този показател Северозападен район е с най-нисък процент и изостава чувствително от другите райони. Липсват данни по общини и може да се

правят изводи за достъпа на домакинствата на база показателите за Северозападен район.

Достъпът до Интернет и степента на използване от домакинствата до голяма степен се обуславят не само от техническата обезпеченост, но и от социално-икономическото състояние на потребителите. Ниските показатели за Северозападен район са тясно свързани с изоставането в цялостното социално-икономическо развитие.

Общинска администрация и училището са обезпечени с компютърна техника и системи за достъп до Интернет и електронна информация.

Предвид нарастващата роля на информацията, е необходимо да се разшири достъпа до използването на мрежите и услугите на ИКТ, във всички села на общината, където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за много потребители, но броят им все още е твърде ограничен. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на хората с увреждания, е задължителна стъпка към съвременен достъп до услуги и информация на населението и бизнеса.

5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

5.1. Въздух.

През периода 2007-2013 г. не се установява тенденция за промяна в качествата на атмосферния въздух. Общината се характеризира с много добри качества на атмосферния въздух. Тя попада в райони /VI/, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове. В общината няма постоянен пункт за наблюдение на качеството на въздуха. Замърсяването на въздуха се дължи основно на битата при ползването на твърди горива през отоплителния сезон, а така също и на автотранспорта.

5.2. Води.

През Община Хайредин преминава река Огоста, която е най-голямата река с най-голям дебит, дължина и водосборна област и със значителен брой притоци. Образува се от многобройни потоци в Чипровската планина тече през тясна долина до гр. Монтана, след това навлиза в Дунавската равнина и при гр. Оряхово се влива в Дунав. За нейно начало е приета р. Чипровска. Има около 40 притока,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

от които най-значителни са Ботуня (дължина 69 km водосборна област 732 km²) и Бързия (дължина 35 km водосборна област 241 km²).

Водите на реката са чисти, като през последните години няма установени промишлени замърсители, които да влошават качествата ѝ.

Река Огоста през дъждовните сезони причинява щети на прилежащите земи на територията на Община Хайредин. Често излиза от коритото си и залива околните терени, включително и имотите на населението в с.Хайредин. За предотвратяване на наводненията на територията на с.Хайредин, е реализиран проект през 2013г. по Оперативна програма „Регионално развитие“ за изграждане на предпазна подпорна стена на левия бряг на реката в с.Хайредин.

Повърхностните и подземни води на територията на Община Хайредин като цяло са в добро състояние.

С цел осигуряване по-високо качество на питейната вода, по-малки загуби и липса на режим на водоподаване, важен приоритет за общината е рехабилитацията на водопроводната мрежа в населените места в общината.

Основни източници на замърсяване на водите в Общината са комунално-битовите дейности, защото липсва канализационна мрежа и ПСОВ. Във всички населени места животновъдството също е замърсител на водите. Промислеността, транспорта и строителството са незначителни източници на замърсяване на водите.

Наблюдение и контрол върху водоизточниците се извършва периодично от РЗИ - Враца. Съставят се констативни протоколи, а при установяване на замърсяване, се правят предписания за изпълнение от страна на общината.

5.3. Почви.

Общото състояние на почвите в Община Хайредин е добро. Основни източници на замърсяване са нерегламентираните сметища в общината, които са закрити. На територията на Община Хайредин няма замърсяване с промишлени отпадъци. Не се извършва наблюдение относно замърсяване от наторяване, която дейност извършват земеделските производители.

Не се извършва контрол за състоянието на почвите, а такъв е необходим поради естеството на района - земеделските стопани използват торове и препарати за подхранване на почвата и за борба с плевелите. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители.

5.4. Шум.

Няма констатирани нарушения.

5.5. Дейности по управление на отпадъците.

41

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места в общината се осъществява организирано, съгласно график изработен и изпълняван от Общината, като тя самостоятелно извършва дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване. Битовите отпадъци се транспортират до Регионално депо – с.Сараево, общ.Оряхово. На територията на Община Хайредин са закрити нерегламентираните сметища и общинското депо в с.Хайредин.

През 2009г. е изпълнен проект „Усъвършенстване на системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци, с цел обхващане на цялото население на община с. Хайредин“, финансиран от ПУДООС.

Основни източници на отпадъци и техният дял е следният: напълно биоразградими – 40%, полубиоразградими – 45%, неразградими – 15%. Най-голям дял от отпадъците се пада на зелените отпадъци, следват: кухненски отпадъци, найлонови торбички и опаковъчно фолио, инертни материали и камъни.

В населените места от общината са подсигурени съдове за битови отпадъци, в резултат на което цялото население е получило достъп до услугите сметосъбиране и сметоизвозване.

Общината като цяло има добре действаща система за сметосъбиране, но се справя трудно с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Все още не е въведено разделно събиране на отпадъци, но има вече предприети действия в тази насока.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Повишаването на административния капацитет на местната администрация е важно за по-доброто задоволяване на потребностите на гражданите и бизнеса. Общият извод е, че за периода 2007-2013г.общинска администрация Хайредин работи за реализиране на принципите за добро управление чрез подобряване на качеството и ефективността при осигуряването на обществените услуги. Друга важна задача е развитието на административния капацитет за управление на проекти финансирани от европейските фондове и трансгранично сътрудничество.

Като постижения и развитие на административния капацитет на Общинска администрация Хайредин през изминалия период се отчита:

- Предоставяне на пълна информация на потенциалните потребители за административните услуги чрез различни комуникационни средства;
- Провеждане на активна политика по осигуряване на заетост и инвестиране в човешките ресурси на територията на общината;
- Осигуряване на навременна информираност; мотивиране на младежите от ромски произход за развитие в сферата на образованието и социалното включване;

- Създаване на партньорство и сътрудничество с чуждестранни партньорски администрации и съседни български общини от област Монтана и област Враца.
- Работата за изпълнението на приоритетите и мерките, включени в ОПР, включително при търсене на източници за финансиране и при разработка на конкретни проекти и програми.

Снимка: Административна сграда Община Хайредин

Числеността на персонала в Общинска администрация Хайредин е 32 щатни бройки, организирани в следните структурни звена:

Управленски екип – 9 бр.

Кмет на община

Зам.кмет на община

Секретар

Кметове на кметства

Кметски заместници

Финансов контролър

А. Обща администрация – 9 бр.

Организирана в една Дирекция „Административно-правно и информационно обслужване и финансово-стопански дейности“

Б. Специализирана администрация – 9 бр.

Организирана в една Дирекция „Евроинтеграция, икономически дейности и устройство на територията“

В. Администрация в кметствата – 3 бр.

Възрастово–образователната характеристика на общинските служители има следната структура:

Възрастова структура		Образователна структура	
Под 30 г.	2	Висше техническо образование	0
30 – 39 г.	8	Висше икономическо образование	3
40 – 49 г.	11	Друго висше образование	5
50 – 54 г.	3	Средно специално	8
55 – 59 г.	5	Средно общо образование	16
Над 60 г.	2		

Качеството на извършваната от всеки служител дейност в голяма степен е обвързана с квалификацията и професионалния му опит. При постъпване за първи път на държавната или общинска служба е въведен конкурс, който цели обвързване на определена квалификация и професионален опит на кандидатите с нуждите на администрацията.

Политиката за управление на човешките ресурси в администрацията е важна част от укрепването на административния капацитет за по –доброто задоволяване на потребностите на гражданите и бизнеса. Изграждането на административния капацитет за изпълнение на общинските планове за развитие е залегнало и в Областната стратегия за развитие и трябва да се разглежда в съответствие в промяната на външната среда.

Основните предпоставки за това са както следва:

- Намаляване на числеността на общинската администрация, предизвикано от различни фактори: намаляване на средствата за делегираната от държавата дейност „общинска администрация“, което налага дофинансиране с местни приходи /средствата предвидени в държавния бюджет са недостатъчни, тъй като

механизма за определянето им е обвързан само с брой кметове и брой население, което всяка година драстично намалява/, промени в законодателството, касаещо държавните и общинските служители.

- Съвместяване на длъжности, което произтича от допълнителни отговорности пред общината, а липса на средства за персонал. В малките общини и населени места един служител трябва да изпълнява разнородни дейности поради малкия обем на услуги.

Всичко това пряко влияе на капацитета за изпълнение на общинския план за развитие. В общинския бюджет се предвиждат средства за обучение на служителите, но те са крайно недостатъчни за задоволяване на потребностите им от повишаване на квалификацията, а те наистина имат нужда от допълнителни, специализирани обучения, които биха подобрили значително работата им и ще дадат възможност на практика да се разработват и прилагат националните и европейски политики, като се отговори на очакванията на гражданите и бизнеса за по-добро управление и етика, защото ефективното функциониране на администрацията повишава доверието в нея.

Служителите на общинската администрация осъществяват държавните политики на местно ниво, а ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в администрацията е постоянното развитие на професионалните умения и квалификация на служителите.

През периода 2007 – 2013 г. през обучения към различни обучаващи институции са преминали едва 20% от служителите в администрацията, а ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в администрацията е постоянното развитие на професионалните умения и квалификация на служителите.

Едва в края на програмния период, през 2013 г. стартират мерки и проекти по ОПАК, директно насочени към обучение на общински служители и изборни лица по ключови общински теми като: административно обслужване на гражданите, общински политики в сферата на образованието, социалните дейности, култура, устройство на територията, местни финанси и др. Програмата дава възможност за кандидатстване на общините с проекти по различни схеми с финансиране от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. От такава възможност се възползва и Община Хайредин, като участва заедно с общините Криводол и Бойчиновци по Приоритетна ос I „Добро управление“ Подприоритет „Ефективна структура на държавната администрация“, с проект „Оптимизиране на функциите и подобряване на ефективността на общинските администрации Криводол, Хайредин и Бойчиновци“, който е насочен към постигане на по-висока ефективност, подобряване на работните процеси и координацията в рамките на административната структура.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Участието на община Хайредин в този проект ще доведе до подобряване на работата на общинската администрация, осигуряване на модерно и отговарящо на изискванията на гражданите и бизнеса административно обслужване.

През периода 2007-2013г. Община Хайредин е участвала в подготовка и изпълнение на много проекти, финансирани от фондовете на ЕС, други фондове и от Държавния бюджет.

Таблица: Проекти на Община Хайредин за периода 2007-2013 г. с външно финансиране

Период на изпълнение	Предмет и място на изпълнение	Наименование на проект	Обща стойност в лева	Статус	Финансираща програма
2008	СРР С.Манастирище	Преустройство на бивше кметство в дом за младежи – Защитено жилище	161793,69	изпълнен	СИФ
2008	СРР С.Хайредин	Център за обществена подкрепа за възрастни хора	40146,58	изпълнен	МТСП
2008	СМР С.Хайредин	Реконструкция на селищна водопровдна мрежа – от о.т.35 до о.т.83 и по ул. „Минзухар“	460153,52	изпълнен	СИФ
2008	СРР С.Михайлово	Ремонт сграда читалище «Съзнание-1912» - с. Михайлово	35348,36	изпълнен	Красива България
2008	СМР С.Хайредин	Ремонт на ул. Юри Гагарин» с.Хайредин	115509,66	изпълнен	САПАРД
2008	СМР Община Хайредин	Рехабилитация на път IV-VRS-1037- Бързина-Рогозен	314870,00	изпълнен	МРРБ
2009	Екологични мерки Община Хайредин	Усъвършенстване на системата за организирано събиране и транспортиране	409650,00	изпълнен	ПУДООС

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

		на битовите отпадъци, с цел обхващане на цялото население на община Хайредин			
2009	СМР С.Ботево	Аварийно възстановяване на път VRC 2163 в с. Ботево –ул. „Христо Ботев“	314677,00	изпълнен	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет
2009-2011	Проектантски услуги С.Хайредин	Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект за изграждане на канализация и ПСОВ на с. Хайредин	435412,00	изпълнен	ОП „Околна среда 2007-2013“
2010-2013	Залесяване Община Хайредин	Залесяване с горски култури на неземеделски земи на територията на община Хайредин	138194,00	изпълнен	ПРСР М 223
2010-2013	Социални услуги Община Хайредин	Подкрепа за достоен живот	411595,00	изпълнен	ОП „РЧР“
2011	Социални услуги Община Хайредин	Схема „Развитие“	102369,00	изпълнен	ОП „РЧР“
2011-2014	СМР Община Хайредин	Рехабилитация на общински пътища в Община Хайредин» обект №1 Пътен участък: Път VRC 1037, с. Бързина-с. Рогозен-Малорад”, обект №2 Път VRC2163 с.Хайредин-с.Ботево-Липница	2279811,70	В процес на изпълнение	ПРСР М 321

2012	Учебна база С.Хайредин	Подобряване на учебната база на СОУ „Васил Воденичарски“	270000,00	изпълнен	НП „Оптимизация на училищната мрежа 2012“
2012	Социални услуги Община Хайредин	Схема „Развитие“	419139,70	изпълнен	ОП „РЧР“
2013	Социални услуги Община Хайредин	Схема „Развитие“	1069183,56	изпълнен	ОП „РЧР“
2012-2013	Социални услуги Община Хайредин	Подкрепа за заетост	1329377,15	изпълнен	ОП „РЧР“
2012-2014	СМР С.Хайредин	Предпазна подпорна стена за укрепване на левия бряг на река Огоста в границите на село Хайредин	868086,08	В процес на изпълнение	ОП „Регионално развитие“
2012-2014	СМР С.Рогозен	Изграждане на посетителски център „Рогозенско съкровище“ в село Рогозен	367824,92	В процес на изпълнение	ПРСР М 313
2012-2014	Адм.услуги Община Хайредин	Оптимизиране на функциите и подобряване на ефективността на общински администрации Криводол, Хайредин и Бойчиновци	партньор	В процес на изпълнение	ОП „АК“
2012-2014	СМР С.Хайредин С.Михайлово	Реконструкция и рехабилитация на централен площад, паркове, обществени зелени площи и детски площадки в населените места на Община Хайредин	1086147,10	В процес на изпълнение	ПРСР М 322
2013-2014	Адм.услуги Община Хайредин	Разработване на политики и въвеждане на	75 083,39	В процес на изпълнение	ОП „АК“

		механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин		е	
2013-2015	СМР С.Михайлово Община Хайредин	Рехабилитация на водопроводна мрежа с.Михайлово – I и II етап; Рехабилитация и реконструкция на общински път VRC 1162 с.Ботево-с.Бързина и общински път VRC 1016 с.Рогозен-с.Сираково	4401677,96	В процес на изпълнение	ПРСР М 321
2013-2015	Туристически услуги	Изграждане на туристическа мрежа	Партньор 369335,00	В процес на изпълнение	ПТГС Румъния - България

Източник: Общинска администрация Хайредин

Или може да се направи извода, че общинска администрация Хайредин е натрупала опит и изградила капацитет за подготовка, изпълнение и отчитане на проекти с външно финансиране, в различни области на развитието на общината, като:

- Проекти за изпълнение на строителни работи – 13 броя;
- Проекти по екологични мерки – 2 броя;
- Проекти за залесяване на неземеделски земи – 1 брой;
- Социални проекти по ОП"РЧР" – 5 броя;
- Проекти за повишаване на административния капацитет – 2 броя;
- Проекти по Трансгранично сътрудничество за туризъм – 1 брой.

Също така има подготвени пет проектни предложения по инфраструктурни проекти, които са внесени за одобряване и финансиране от фондове на ЕС.

Общината разполага с необходимата собствена нормативна рамка, регламентираща различни процеси и взаимоотношения в нея, включваща стратегически документи, общински наредби, правилници, вътрешни правила и др.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Като цяло Община Хайредин разполага с определен административен капацитет, който да подпомогне изпълнението и актуализацията на стратегическите документи за местно социално-икономическо развитие. Независимо от това, включването в обучение на общинската администрация и общинските съветници в различни области: управление на персонала; стратегическо планиране; управление на общинска собственост; управление на проекти; изграждане на стратегически партньорства; работа с клиенти; местни финанси и бюджет; прилагане на новоприети нормативни актове и пр. в рамките на обща програма води до постоянно повишаване на квалификацията им и на професионалните компетентности.

Община Хайредин разполага с добра хардуерна и софтуерна обезпеченост и високоскоростен достъп до Интернет.

Основните дейности на общината са законно регламентирани в Конституцията, ЗМСМА, Закона за устройство на териториите, Закона за общинската собственост, Закона за общинския бюджет, ЗАТУ, ЗМДТ и други закони и подзаконовни нормативни актове.

Издръжката на отраслите и дейностите, които са обект на бюджетното финансиране, се предопределя от добре разчетените параметри на общинските финансови ресурси. За стриктната реализация на бюджетното планиране през съответната година, общинският съвет, кметът и общинската администрация осъществяват поредица от действия, засягащи:

- процедурите по изготвянето на общинския бюджет, т. нар. бюджетно планиране;
- финансовото администриране;
- бюджетното счетоводство;
- бюджетния контрол;
- отчет за изпълнение на общинския бюджет.

Бюджетното осигуряване има своето място в аналитично-оценъчната част на Общинския план за развитие на община Хайредин, тъй като то играе ролята на един от факторите, гарантиращи нормални условия за развитието на всички онези дейности, които са на бюджетна издръжка. Такива са:

- издръжката на органите и структурите на местната общинска власт;
- образованието, предучилищното възпитание и детски градини;
- здравеопазването;
- социалното осигуряване и грижи;

- културните дейности;
- благоустройствените дейности.

Общинска администрация Хайредин се помещава в административна сграда, построена преди повече от 100 години. Сградата не разполага с достатъчно помещения и функционалност, която да улеснява общинските служители при изпълнение на задълженията им. Сградата като цяло е амортизирана, няма достъпна среда, затруднява комплексното обслужване на населението. Общинска администрация се нуждае от нова функционална сграда, отговаряща на съвременните изисквания за модерна администрация в полза на населението.

III. SWOT АНАЛИЗ

Въз основа на вътрешните характеристики и елементите на външната среда, които въздействат или може да имат влияние върху община Хайредин, са дефинирани основните силни, слаби страни, възможности и заплахи, които дават основата за разработването на стратегическата част на Общинския план за развитие за периода 2014-2020.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Добра локация с лесен достъп до републиканска пътна мрежа и близост до областни центрове Враца и Монтана	Лошо състояние на третокласната пътна мрежа
Стратегическо географско разположение в долината на р.Огоста и област Златията	Тежки климатични условия с ниски зимни и високи летни температури
Бърз достъп до р. Дунав през пристанище Оряхово	Влошени демографски, икономически, социални и инфраструктурни показатели
Добро състояние на четвъртокласната общинска пътна мрежа	Високо ниво на безработица, липса на работни места за трудово активното население
Плодородна земя и силни земеделски традиции	Обезлюдяване на територията и миграция на квалифицираните и образованите млади хора
Свободна и евтина работна ръка	Висок относителен дял на хората, живеещи в бедност, ниски доходи и ниска покупателна способност на

	населението
Чиста околна среда без промишлени замърсители	Много нисък интензитет на икономическа активност и технологична изостаналост на бизнеса, липса на конкурентоспособност и ограничени местни пазари;
Река Огоста - Водно богатство за напояване на земеделски земи, водопой на домашните животни и източник на енергия	Икономиката е съсредоточена преди всичко в първичния сектор
Разномерно разположени населени места на територията	Висока и постоянна структурна безработица, като преобладава дялът на ниско образование и неквалифицираните безработни;
Ниски наемни и пазарни цени на имотите	Висок относителен дял на възрастните хора и продължаващо влошаване на възрастовата структура на населението.
Запазена мрежа от детски заведения и училища	Ниско качество на жизнената среда - недоизградени благоустройствени и комунални системи в населените места;
Достъп на цялото население до енергийна, водоснабдителна и телекомуникационна мрежа	Амортизирана водоснабдителна система и вътрешни водопроводни мрежи в населените места
Голям брой реализирани проекти за подобряване физическите качества на образователна, социална и техническа инфраструктура	Няма изградена канализация и пречиствателни съоръжения
Воля и опит за изграждане на устойчиви междуобщински партньорства за местно развитие и трансгранично сътрудничество	Занижена инвестиционна активност и липса на чужди инвестиции в общината
Местна власт, отворена към гражданите, бизнеса и неправителствения сектор	Няма изградена туристическа инфраструктура
Натрупан управленски опит и административен капацитет за подготовка, изпълнение и управление на проекти	Недостиг на финансов ресурс за поддържане на съществуващата и за изграждане на нова техническа инфраструктура
	Липса на хидромелиоративни

съоразения за напояване	
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Усвояване на средства от европейски програми (основно ПРСР) за подобряване на инфраструктурата и социално-икономическата среда в общината	Задълбочаване на негативните демографски тенденции
Реализация на големи регионални инфраструктурни проекти, облагодетелстващи общината	Влошаване на икономическия профил на общината, фалити и закриване на фирми, свиване на икономическите дейности
Ефективно използване на възможностите за развитие, предоставяни от трансграничните стратегии и програми, в частност Дунавската стратегия и Програмата за ТГС България - Румъния	Ограничени възможности за заетост и нарастване на безработицата
Развитие на селския туризъм	Недостатъчни или ограничени ресурси на общината за реализация на инфраструктурните ѝ проекти
Развитие на биологичното земеделие и зеленчукопроизводството, както и привличане на инвестиции за изграждане на съпътстващите ги преработвателни МСП	Забавяне на изграждането и/или рехабилитацията на ключовата инфраструктура за региона, което ще окаже неблагоприятно въздействие и върху общината
Активно участие на общината в проекти за квалификация и преквалификация на безработни за активното им включване на пазара на труда	Изтичане на квалифицираната работна ръка от общината към други градове и извън страната
Внедряване на мерки за енергийна ефективност в сгради публична общинска собственост	Ограничаване на възможностите за усвояване на природния и териториалния потенциал на общината поради намаляващия капацитет на човешкия ресурс
Осигуряване на модерна и функционална	Влошаване на околната среда и

сграда за общинска администрация	качеството на водите поради отсъствието на канализационни мрежи и ПСОВ
Внедряване на добри практики и обмяна на опит за повишаване на административния капацитет	Природните фактори, които биха оказали промяна в начина на живот на населението в общината
	Сложен процес съпътстван от тежки бюрократични процедури при осигуряване на финансови средства
	Влошаване качеството на предлаганите услуги в общината поради липса на квалифицирана работна ръка
	Неефективно усвояване на средства в плановият период 2014 – 2020 г. поради недостатъчен административен капацитет

Така представените фактори на SWOT анализа дават ясна основа за откриването на съществени взаимодействия между двойките „силни страни - възможности” и „слаби страни - заплахи”, които са решаващи за дефиниране на основните приоритети в стратегическата част. Географското разположение и близостта на общината до основни оси на развитие е предпоставка за устойчив напредък.

Основната слабост е свързана с икономическата активност, нивото на развитие на малкия и дребен бизнес, които определят доходите и мотивацията на населението да остане да живее и работи в община Хайредин. Затвореният характер на местната икономика и ниската ѝ конкурентоспособност, както и продължаващия ефект на деиндустриализация и концентрацията на бизнеса в първичния сектор, крият сериозен риск от задълбочаване на проблемите в общината. Необходима е целенасочена подкрепа за малкия и среден бизнес, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс, който да подпомогне местния потенциал. Също така, добре разработеният сектор на селското стопанство и възможностите, съществуващи на база на запазените природни ресурси следва да бъдат приоритетно развивани.

На второ място, като следствие от икономическата картина, слаба страна е ниското ниво на образование на част от работещите, липсата на основни квалификации сред голяма част от безработните, както и развиващите се процеси, свързани с повишаването на дела на хората, които са на прага на социалното изключване или отвъд него, най-вече поради бедност. Ако тези фактори не бъдат овладени ще бъде ускорено изтичането на работна ръка, и най-вече на млади хора, които ще търсят възможности за живот и препитание в по-добри райони на страната или в чужбина. Критичното ниво на демографските процеси би могло да доведе до обезлюдяване на населените места на общината, до маргинализацията ѝ. В този контекст трябва да се потърси решение чрез оптимизация на образователната структура, обвързване на средното професионално образование с потребностите на бизнеса и въвеждане на образователни стимули. Наред с това трябва да се потърсят възможности за подпомагане на процеса на трудова интеграция и повишаване адаптивността на безработните към изискванията на реалния сектор на икономиката.

Накрая, географското положение и инфраструктурата, са два ключови фактора, които в системата „силни страни - възможности” могат сериозно да подпомогнат развитието на всички останали елементи и системи (икономическо развитие, качество на работната сила, инвестиционна активност и др.). Ето защо, приоритетно следва да се вложат ресурси в подобряването на транспортната и техническата инфраструктура. Стимул за съживяването на икономиката е възможността в периода 2014-2020г. общината да реализира ключовите си инфраструктурни проекти с оглед повишаване качеството на живот и жизнена среда, което ще мотивира бизнеса за инвестиции и икономически подем. Едновременно с това трябва да се разгърне потенциала за развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество. Всичко това следва да бъде съобразено с дейностите по опазване и управление на околната среда и био-разнообразието, с оглед запазването на природните дадености и ресурси.

Сериозен потенциал за икономическо развитие на Община Хайредин е изграждане на туристическа инфраструктура, с цел развитие на селски туризъм, вело и еко туризъм, риболовен туризъм и др.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН (2014-2020) И ПРИЕМСТВЕНОСТ

Общинския план за развитие на Община Хайредин за периода 2014-2020 г. е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано развитие на местно ниво и като такъв, той е разработен в съответствие с предвиджанията на Областна стратегия за развитие на Област Враца 2014-2020 г., Регионалния план за развитие на Северозападен район 2014-2020 г., Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., Националната програма за реформи 2011-2015 г., Националната програма за развитие: „България 2020“, Стратегията на ЕС за развитие на Дунавския район; стратегията „Европа 2020“, както и Общинския план за развитие на Община Хайредин за периода 2007-2013 г., с неговите секторни местни стратегии от гледна точка на приемствеността им.

Направен е анализ и са взети под внимание мерките и дейностите, които се финансират по Оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. В документа са отразени новите вътрешни и външни условия за развитието на общината, промените в социално-икономическото развитие, анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите, както и изводите от направената последваща оценка на ОПР 2007-2013 г. Специално внимание е отделено на препоръките и изводите, направени по време на обществените обсъждания на документа.

Общинският план за развитие 2014-2020 определя средносрочните цели и приоритети за развитие като от една страна отчита специфичните характеристики и потенциала на общината, а от друга страна ключовите моменти, дефинирани в стратегическия пакет от документи, задаващи рамката на основните цели, приоритетите и политиките за развитие за периода до 2020 г.

Анализът обобщава ключовите проблеми и нужди на развитието на община Хайредин - изоставането ѝ в социално-икономически план, сериозните структурни и демографски предизвикателства, липсата на достатъчно собствен потенциал за разрешаване на широк спектър от свързани проблеми, който да реализира ускорен и догонващ растеж. В това отношение общината има същите характеристики като за целия СЗР, с уточнението, че негативните процеси са по-ярко изразени в малките общини, като Хайредин. Това поставя общината в силна зависимост спрямо възможностите ѝ да усвоява външна подкрепа - както по линията на проекти, финансирани от ЕС, така и от страна на държавата.

Община Хайредин попада в обхвата на най-високите категории райони за целенасочена подкрепа, спрямо показателите посочени в чл. 6 от ЗРР. За съжаление, за периода 2007-2013 г. не се наблюдава съществен напредък в

56

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

преодоляването на негативните тенденции. Независимо от реализацията на няколко инфраструктурни проекта, по-голяма част от показателите се влошават. Това налага търсенето на нов подход в целеполагането и планирането на приоритетите, както и по-активно прилагане на инструментите за териториално сближаване - най-вече трансгранично и междуобщинско сътрудничество, които въздействат едновременно в няколко области на развитието.

1. Съответствие с целите и приоритетите на ЕС в областта на регионалната политика и стратегията „Европа 2020“

През юни 2010 г. Европейският съвет прие стратегията „Европа 2020“ с цел насърчаване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В стратегията се определят водещите цели на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите, изменението на климата и енергетиката, заетостта, образованието и намаляването на бедността до 2020 г., които следва да прераснат в национални цели.

В „Интегрирани насоки Европа 2020“ и седем водещи инициативи се определят по-подробно начините за постигане на устойчив растеж, съчетан със създаване на работни места. При все това, за да могат фондовете по Общата стратегическа рамка (ОСР) да имат възможно най-голям принос, тази стратегия трябва да се доразвие спрямо националните и регионалните условия. По този начин икономическото, социалното и териториалното сближаване може да се постави в основата на стратегията „Европа 2020“ и така да се гарантира, че цялата енергия и капацитет се мобилизират и насочват към постигането на приоритетите на стратегията.

В рамките на стратегията са маркирани 5 стратегически цели с конкретните количествени индикатори за постигането им:

1. **Трудова заетост** – работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 г.
2. **НИРД и иновации** – инвестиране на 3 % от БВП на ЕС (публичен и частен сектор взети заедно в научноизследователска и развойна дейност и иновации)
3. **Климатични промени и енергия** – намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % (или дори с 30 %, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 г., добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници, увеличаване на енергийната ефективност с 20 %.
4. **Образование** – намаляване на процента на преждевременно напусналите училище до под 10 %, поне 40 % от 30-34-годишните със завършено висше образование.
5. **Бедност и социално изключване** – поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора.

Общинският план за развитие на Община Хайредин ще допринесе в най-голяма степен за постигането на цели 1), 4) и 5).

В предложението за регламент за общоприложимите разпоредби са изведени единадесет тематични цели:

1. Научни изследвания, технологичното развитие и иновации;
2. Информационни и комуникационни технологии (ИКТ);
3. Подобряване на конкурентоспособността на МСП, земеделския сектор (ЕЗФРСР) и сектора на рибарството и аквакултурите (ЕФМДР);
4. Прехода към нисковъглеродна икономика във всички сектори;
5. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и превенция и управление на риска;
6. Опазване на околната среда и ефективност на ресурсите;
7. Устойчив транспорт и отстраняване на затрудненията в ключовите мрежови инфраструктури;
8. Насърчаване на заетостта и подпомагане на мобилността на работната сила;
9. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността;
10. Инвестиции в образование, умения и учене през целия живот;
11. Подобряване на институционалния капацитет и гарантиране на ефективна публична администрация;

Поради специфичните характеристики на Община Хайредин, като малка селска община, настоящият стратегически документ е ориентиран най-вече към следните тематични цели: 3), 6), 7), 8), 9), 10) и 11).

2. Съответствие с проект на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските Структурни и Инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Политиката на сближаване на ЕС за периода 2014-2020 г. чрез Общата стратегическа рамка на практика осигурява единен източник с насоки за всички пет европейски фонда (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР). Националните, регионалните и местни власти, спазвайки принципа на партньорство, използват тази рамка като основа за изготвяне на стратегия за Споразумение за партньорство, поемайки ангажимент за принос към постигането на общоевропейските цели в стратегия Европа 2020 и Стратегията на ЕС за Дунавския регион.

Предвид заключенията от анализа на различията, потребностите за развитие и потенциала за растеж в Споразумението за партньорство на България, са формулирани четири стратегически взаимно-допълващи се приоритети за

Европейски съюз

ОПІАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

финансиране: три по направленията на стратегията Европа 2020 за приобщаващ, интелигентен и устойчив растеж; един с хоризонтален характер; както и едно стратегическо-териториално измерение:

- Стратегически приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за **приобщаващ растеж**
- Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за **интелигентен растеж**
- Стратегически приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за **устойчив растеж**
- Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп да качествени обществени услуги

Стратегическо измерение (териториално): Пространствено измерение и политики за местно развитие:

- интервенции според спецификата на териториите (градовете, селските райони, териториите, зависими от рибарството, територии с туристически потенциал);
- допълнително териториално измерение на секторните политики при програмирането, приложимо в различна степен за всички приоритети за финансиране (напр. здравна, образователна, социална, екологична инфраструктура от регионално и местно значение).

Стратегическата рамка на Общинския план за развитие на Община Хайредин 2014-2020 г. е хармонизирана с посочените цели.

3. Съответствие с Националната програма за развитие България 2020

Националната програма за развитие България 2020 е интегриран документ за социално-икономическото развитие на България до 2020 г, показващ връзката между приоритетите на ЕС в контекста на Стратегията „Европа: 2020“ и националните приоритети на България. Той обхваща пълния комплекс от действия на държавата в областта на социално-икономическото развитие, като същевременно определя мястото на мерките за постигане на националните цели, чието реализиране е заложено в Националната програма за реформи, Конвергентната програма и всички действащи стратегически и програмни документи. Поради това, Националната програма за развитие България 2020 осигурява и основа за програмния документ по Кохезионната политика на ЕС за периода 2014-2020 г.

Програмата служи за отправна точка при разработването на програмни документи за целите на достъпа до конкретен финансов ресурс. Програмата поставя постигането на три основни цели:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.
2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.
3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.

За постигането на целите са определени осем приоритета на националната политика за развитие:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
3. Постигане на устойчиво интегрирано развитие и използване на местния потенциал.
4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.
6. Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.
7. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност.
8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

При изпълнението на плана най-съществени ще бъдат ефектите по отношение качеството на образованието, обучението и характеристиките на работната сила, насърчаването на социалното включване, намаляването на бедността, подобряване на транспортната свързаност и достъпа до външни пазари, безпроблемен достъп до медицински услуги.

Повишаването на конкурентоспособността на икономиката ще бъде резултат от подпомагането на устойчивото развитие на местния бизнес, съчетано с осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.

4. Съответствие с Националната програма за реформи 2011-2015 г.

Национална програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) е изготвена в изпълнение на одобрената от Европейския съвет през юни 2010 г. стратегия „Европа 2020“ и в съответствие с новия инструмент за по-добра координация на икономическите политики в рамките на Европейския съюз, т. нар. „Европейски семестър“. Програмата е насочена към ключови въпроси с приоритетен характер, като изхожда от текущите нужди и предизвикателства пред малка и отворена икономика като българската, която, с цел да успее по-бързо да излезе от настоящата криза, следва изцяло да преориентира политиката си към повишаване на конкурентоспособността, така че в максимална степен да се възползва от икономическото възстановяване на своите основни търговски партньори. Предвид изходната позиция на страната е твърде трудно да се определят само няколко приоритетни области, където да бъдат насочени усилията на икономическата политика. И все пак, като такива биха могли да бъдат посочени:

1. По-добра инфраструктура - по-добра свързаност с Европа, устойчиви и конкурентоспособни региони, с достъпни услуги и по-добра свързаност помежду им и с по-слабо развитите територии, запазване и утвърждаване на българското културно-историческо наследство и природно богатство;
2. Конкурентоспособна младеж - намаляване на дела на рано напусналите училище, увеличаване броя на младите хора, завършили висше образование, стимулиране на младите учени, реализация на младите хора в България;
3. По-добра бизнес среда в ЕС - най-ниска данъчна тежест за бизнеса и домакинствата в ЕС, по-висока заетост, повече инвестиции (вкл. в НИРД и иновации), фискална стабилност;
4. По-голямо доверие в държавните институции – ефективна съдебна система и гарантиране на върховенството на закона, защита на интересите на гражданите и бизнеса, социална справедливост и сигурност.

Настоящият документ акцентира най-вече върху първата, втората и третата приоритетна област.

5. Съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

НКПР е средносрочен документ с период на действие от 2013 до 2025 г. за подпомагане на правилното насочване на средствата по оперативните програми в

следващия програмен период от 2014-2020 г. към зони с натрупани диспропорции, но и към такива с най-подходящи условия и неизползван потенциал. В документа са отчетени най-важните приоритети в транспортно-комуникационната и инженерно-техническата инфраструктура, които са от изключително значение за обвързаността на страната със съседните страни и региони и за отварянето на страната към глобализацията се свят.

Основна цел на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. е „Пространствено координиране на процесите, протичащи в националната територия чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на национално ниво в контекста на общоевропейското пространствено развитие, за постигане на комплексно, интегрирано планиране“.

Съгласно избраната визия са очертани следните стратегическите цели на НКПР:

Стратегическа Цел 1 “Интегриране в европейското пространство”;

Стратегическа Цел 2 “Полицентрично териториално развитие”;

Стратегическа Цел 3 “Пространствена свързаност и достъп до услуги”;

Стратегическа Цел 4 “Съхранено природно и културно наследство”;

Стратегическа Цел 5 “Стимулирано развитие на специфични територии” (крайбрежни Черноморски, крайбрежни Дунавски, планински гранични и периферни);

Стратегическа Цел 6 “Конкурентноспособност чрез зони за растеж и иновации”.

Стратегическата рамка на общинския план за развитие адресира в пълна степен посочените стратегически цели.

6. Съответствие с Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) (2012 – 2022 г.) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която

има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране. С оглед на изходното състояние са определени четири стратегически цели:

Цел 1: Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда;

Цел 2: Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал;

Цел 3: Териториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество;

Цел 4: Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Стратегическата рамка на ОПР на Община Хайредин 2014-2020г. ще допринесе за постигането на всички посочени цели.

7. Съответствие с Стратегията на ЕС за Дунавския район

Стратегията на ЕС за Дунавския район е свързана с подобряване на мобилността и мултимодалността, както за вътрешните водни пътища и Дунавските пристанища, така за свързаната с тях автомобилна и ЖП инфраструктура. Насърчаването на по-устойчива енергия, културата, туризма и връзките между хората, както и управлението на водите и опазването на околната среда в региона на р. Дунав са сред другите приоритетни области в Дунавската стратегия.

Стратегическата рамка на ОПР на Община Хайредин 2014-2020г. ще допринесе за постигането на посочени цели.

8. Съответствие с Регионалния план за развитие на Северозападен район

Важен териториален ориентир за бъдещото развитие на общината, като интегрална част от Северозападния район, илюстрират сценариите на урбанистично развитие, описани в Националната концепция за пространствено развитие 2012-2025 г.

Регионалният план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на

територията на Северозападния район, като най-беден в ЕС, като задава следните стратегически цели за догонващ растеж:

Стратегическа цел 1: Развитие на конкурентноспособна икономика чрез развитие на собствения потенциал на СЗР.

Стратегическа цел 2: Съхранение и развитие на човешкия капитал.

Стратегическа цел 3: Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност.

Изпълнението на настоящия документ пряко ще допринесе за постигането на посочените цели.

9. Съответствие с Областна стратегия за развитие на Област Враца 2014-2020 г.

Областната стратегия за развитие на област Враца 2014-2020 г. е изработена и съответства на националните стратегически документи и Регионалния план на Северозападния район 2014-2020. Отчетено е, че областта и съставните ѝ общини изостават в своето социално - икономическо развитие, като стратегията се фокусира върху възможните решения, които биха могли да противодействат най-ефективно върху неблагоприятните фактори чрез политики за подкрепено и управлявано развитие. На тази основа стратегическите цели, които следва да определят развитието на област Враца в периода 2014-2020 г., в съответствие с дефинираните стратегически цели за развитие на Северозападен район, са:

- Стратегическа цел 1: Стимулиране и развитие на конкурентна местна икономика.
- Стратегическа цел 2: Съхранение и развитие на човешкия капитал на общините в областта с фокус върху младите хора, хората в третата възраст и уязвимите социални групи.
- Стратегическа цел 3: Подобряване и развитие на териториалната устойчивост и свързаност на общините в областта.

Общинският план за развитие на Община Хайредин пряко допринася за постигане на целите на областната стратегия, като отчита в пълна степен посочените приоритети за развитие и интегрира решенията на областната стратегия на местно ниво.

В контекста на регионалните документи - Регионалният план за развитие на СЗР и Областната стратегия за развитие на област Враца за периода 2014-2020, община Хайредин, като една от общините, разположени в сърцевината на Северозапада, трябва да допринесе за постигане на визията на областта и региона чрез балансирано местно развитие и осъществяване на политики, насочени към

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

преодоляване на вътрешно регионалните различия, по-голяма част от които характеризират малките общини.

10. Приемственост с Общинския план за развитие на Община Хайредин 2007 – 2013 г.

Настоящият документ е изготвен в съответствие с ОПР на Община Хайредин за периода 2007 – 2013 г., с цел постигане на устойчиво и балансирано развитие на общината, повишаване производителността на труда във всички сектори на икономиката и управлението и значимо подобряване качеството на живот. Главната цел на общинския план за развитие бе планирана да се постигне чрез последователно осъществяване на следните приоритети и цели:

Приоритет 1 - Постигане на конкурентоспособна и рентабилна местна икономика, реализираща местния потенциал и предимства

ЦЕЛ 1 - Повишаване конкурентноспособността на фирмите, работещи на територията на община Хайредин

ЦЕЛ 2 - Ускоряване на икономическото развитие на община Хайредин

ЦЕЛ 3 - Развитие на възможностите за упражняване на туризъм чрез диверсификация и засилване на алтернативните му форми (селски, планински, вело, екологичен, културно-исторически, познавателен, спортен, пещерен и др.)

ЦЕЛ 4 - Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време – културни прояви, рекреативни занимания и спорт

Приоритет 2 - Подобряване качеството на живот, развитие и модернизация на местната инфраструктура, увеличаване възможностите за трудова заетост и професионална реализация в общината

ЦЕЛ 1 - Реконструкция, модернизация и развитие на техническата и инженерната инфраструктура и подобряване на предоставените услуги

ЦЕЛ 2 - Подобряване на състоянието на сградния фонд на социалните, културните, образователните и здравните институции

ЦЕЛ 3 - Повишаване на трудовата заетост и възможностите за социална интеграция

ЦЕЛ 4 - Подобряване нивото на здравните и социални грижи за населението в община Хайредин

ЦЕЛ 5 - Подобряване на управлението на биологичните и битовите отпадъци и отпадъчни води от населените места. Съхраняване на околната среда и разумно използване на природните ресурси

ЦЕЛ 6 - Подобряване качеството на енергийната инфраструктура

ЦЕЛ 7 - Модернизация на общинската администрация и подобряване на административното обслужване на жителите и фирмите

В настоящия документ са доразвити, запазилите се актуални идеи за подобряване на ситуацията в общината.

11. ИЗПОЛЗВАНИ ПРИНЦИПИ

Изготвянето на стратегическия документ е хармонизирано със затвърдени принципи на стратегическо планиране на местното развитие, основни, от които са:

Обвързаност на планираните мерки по между си за съвместно подобряване на местното развитие;

Съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС;

Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности;

Информираност и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие;

Съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;

Концентрация на усилията, човешките ресурси и финансовите средства за осъществяване на набелязаните в стратегията цели;

Отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към бързо променящите се условия на средата, в която ще се реализира стратегията;

Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения.

12. ПОДХОД

Стратегическите цели показват посоката за развитие за времеви хоризонт на стратегията в основните проблемни области – социална сфера, икономическо развитие, околна среда, инфраструктура и др. Секторните анализи и SWOT-анализът очертаха голям брой проблеми и възможности за социално-икономическото развитие на Община Хайредин.

От друга страна ограничеността на възможностите и ресурсите налага съсредоточаване на усилията по приоритети. Изборът на приоритети за устойчивото и балансирано развитие на общината бе подчинено на няколко важни критерия като надграждане на силните страни и изграждане на предимства на областно ниво, острота на регистрираните проблеми, неотложност на разрешаването на проблемите, налични възможности за решаването на проблемите, връзка на дадения проблем с други проблеми.

В рамките на всеки **приоритет** са формулирани **специфични цели и мерки**, включващи сходни по характер конкретни дейности, насочени към постигането на дефинираните в стратегията цели. Планираните мерки ще надградят и подчертаят силните характеристики и се стремят да преобразуват и преодолеят слабостите, очертани в SWOT-анализа.

V. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН ЗА ПЕРИОДА 2014-2020

Община Хайредин отбелязва дълготрайна тенденция за изоставащо социално-икономическо развитие. В резултат на негативните процеси в икономиката, демографските характеристики на общината също се влошават.

Ниската производителност и конкурентоспособност на местната икономика, невъзможността ѝ да създава нови работни места са основни предизвикателства, които планът за развитие трябва да отчете и съответно да потърси решения за преодоляването им.

Развитието на община Хайредин трябва да се разглежда като комплекс от мерки за икономическо съживяване, инфраструктурно развитие и стабилизиране на демографския баланс. Предложеният стратегически документ има за задача да фокусира управленските процеси и да даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Хайредин да възстанови жизнено способността си и да преодолее значителното си изоставане, което се наблюдава в момента. Чрез прилагането на взаимносвързани и целенасочени мерки, на базата на реалистични цели, може да се постигне значим напредък в рамките на периода до 2020 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приетата визия, представляваща желаното и постижимо състояние на Община Хайредин към 2020 г. и определяща рамката за реализация на плана е:

Община Хайредин – община, в която хората осъзнават и ефективно използват потенциала за устойчиво развитие, създават нови работни места, развиват селското стопанство, промишленото производство, бизнеса, туризма и съхраняват природата, културно-историческо наследство и традиции.

Предвид изходната позиция на община Хайредин е твърде трудно да се определят само няколко приоритетни области, където да бъдат концентрирани усилията на политиките за развитие. С оглед критичните сектори с ключово дългосрочно значение, като такива биха могли да бъдат посочени:

- По-добра икономическа среда и насърчаване на растежа чрез привличане на инвестиции и развитие на предприемачество, по- висока заетост;
- Съхраняване и развитие на демографския потенциал с грижа към младите хора - подобряване качеството на училищната среда в системата на средното образование и намаляване на дела на рано отпадащите от училище, стимулиране на младите хора за завършване на висше образование и последващата им реализация в общината;
- По-добра свързаност - развитие на инфраструктурата и подобряване на жизнената среда на населените места, с достъпни услуги, съхраняване и развитие на културно-историческото наследство и традиции, опазване на природното богатство;

Така стратегическите цели, които следва да определят развитието на община Хайредин в периода 2014-2020г. и които кореспондират със стратегическите цели за област Враца и Северозападния район, са:

- **Стратегическа Цел 1** - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика;
- **Стратегическа Цел 2** - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;
- **Стратегическа Цел 3** - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;

Тези стратегически цели нямат амбицията да дадат всеобхватни решения на всичките проблеми, пред които е изправена общината. Те извеждат на преден план областите, върху които трябва да се концентрират усилия за разрешаване на съществени задачи от развитието, като те подпомагат формулирането на приоритетните насоки и конкретните мерки, които трябва да бъдат предприети и реализирани. За по-голяма яснота, всяка една стратегическа цел е представена с ключова дума, която показва сектора, който тя адресира.

Приоритетите са конкретните области за действие, където следва да се инвестират финансовите ресурси и осъществят общинските инициативи през следващия програмен период. Необходимо е да се направи уточнението, че приоритетите могат да се отнасят и да подпомагат постигането на една или няколко стратегически цели. Това произтича от интегрирания подход на планирането на Общинския план за развитие за периода 2014 -2020.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1

Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика;

Тази стратегическа цел е фокусирана върху желаното състояние на икономиката в общината. Поставя се акцент върху усъвършенстването на традиционните отрасли - селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и развитието на нови сектори от икономиката, за които има природен и географски потенциал, като туризъм, транспорт и логистика.

Освен това, тя адресира основните потребности на икономиката в община Хайредин, свързани с липсата на конкурентоспособност и ниската икономическа активност и предприемачеството. Освен догонващ растеж чрез специално насочена подкрепа, общината трябва да мобилизира и включи специфичния си потенциал. Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на икономическо развитие, са природните дадености, възможностите за биологично земеделие, възможностите за създаване на микро-, малки и средни предприятия, преработващи селскостопанска продукция. Възможност за създаване на туристически обекти и инфраструктура.

Необходимо е да се приложат мерки за ефективното използване на тези специфични потенциали.

По отношение на привличането на външни инвестиции общината е в неблагоприятна позиция, ето защо всяко действие, свързано с подобряване на условията за правене на бизнес и на средата на живот, повишава конкурентоспособността и улеснява икономическото развитие.

За реализацията на тази стратегическа цел, освен чрез целенасочена подкрепа и пакет от стимули за предприемачите, важно значение имат и мерките

за подобряване на транспортната и техническа инфраструктура, представени в следващата стратегическа цел за постигане. Като първостепенен приоритет се приема развитието на преработващата промишленост с нейния добър потенциал в традиционни, но и в нови производства.

Планираните мерки и дейности, които се предлагат в изпълнение на тази цел, са в подкрепа на местната икономика и включват:

Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови производства;

Запазване на съществуващия жизнеспособен местен малък и среден бизнес, насърчаване на предприемачеството, стартирането и развитието на икономически дейности в нови МСП, привличане на местни и чуждестранни инвестиции в преработващата промишленост и други ефективни стопански дейности са целите, които са включени в обхвата на този приоритет. Тяхната реализация ще се осъществи чрез провеждане на целенасочени политики от общинското ръководство за подпомагане и насърчаване на предприемачеството и бизнеса, чрез публично частното партньорство и подкрепата на проекти, реализирани със средства на държавния бюджет и Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Приоритетът включва следните мерки:

Мярка 1.1.1 Подобряване на бизнес инфраструктурата и предоставяните услуги в подкрепа на бизнеса;

Мярката е кохерентна на мерките в приоритетите от СЦ 3 - „Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда“, като допълва тези мерки чрез проекти за развитие на ИКТ сектора, логистиката и отрасловата инфраструктура.

Мярка 1.1.2. Провеждане на обучения за придобиване на предприемачески и бизнес умения;

Обучението по бизнес предприемачество е изключително важен фактор за икономическото и социално развитие и преодоляването на различията във вътрешно регионален аспект между община Хайредин и разположените в съседство общини. Развитието на предприемачески умения ще допринесе за решаването на различни проблеми по отношение на социалното приобщаване, уменията за работа и конкурентоспособността. Мярката ще се реализира чрез проекти, осъществени в партньорство с различни образователни институции и НПО, като основно ще се използват схемите и мерките, финансирани по линия на ЕСФ.

Мярка 1.1.3. Подпомагане процеса на пазарна информация и търговски контакти с местни и чуждестранни фирми за подобряване на достъпа до нови пазари и интернационализация на МСП;

Тази мярка се допълва с мерките от Стратегическа цел 3, приоритет 3.5 - „Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество“.

Мярка 1.1.4. Осигуряване на институционална подкрепа за развитие на бизнеса и подкрепа за усвояването на средства от европейските финансови инструменти - причина за въвеждането на мярката е неоптималното приложение на финансовите инструменти на ЕС през изминалия период от страна на бизнеса.

За решаването на проблема е необходимо да се популяризират възможностите на новите оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони, както и ангажиране на местната администрация с информационна подкрепа за сектора на МСП;

Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката;

Основен дефицит в общинската икономика е липсата на инвестиции, в т. ч. и външни. Важно сравнително предимство, което притежава и трябва да оползотвори общината е свързаността и с пристанище по р. Дунав – Оряхово, т.е. близостта до северните пазари.

Реализирането на този приоритет е тясно свързан с горния, но в голяма степен той налага по-добро и успешно включване на местните власти в различни форми на сътрудничество и партньорство.

Мярка 1.2.1. - Реализация на програма за общински инвестиционен маркетинг.

Тази мярка цели да обхване ресурса на община Хайредин за привличане на инвестиции чрез преглед на съществуващите сгради и терени, подходящи за бизнес, идентифициране и търсене на партньори за ключови проекти с икономическа стойност, които да бъдат реализирани на принципа на публично-частното партньорство.

Мярка 1.2.2. - Подобряване на качествените характеристики на работната сила;

Мярката е базирана на принципа „икономика на знанието“ и е насочена към привличането на инвестиционен интерес чрез подпомагане адаптацията на работната ръка към потребностите на бизнеса.

Мярка 1.2.3 - Подкрепа за инвестиции за модернизация на материалните активи и производствените фактори на съществуващите предприятия;

Тяхното финансиране ще бъде подпомогнато от бъдещите програми за транснационално и териториално сътрудничество, а също така от форми на публично-частното партньорство.

Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика;

Природните ресурси, географското положение, съществуващите традиции в земеделието и животновъдството са важна част от специфичния потенциал на икономиката на община Хайредин. Необходими са значителни усилия и реализиране на мерки чрез успешни проекти и практики за усвояването на този специфичен потенциал.

Мярка 1.3.1. - Брандиране на община Хайредин като туристическа дестинация;

В мярката се включват както публични, така и частни проекти за развитите на туристическата инфраструктура и туристически маркетинг, обвързани с местните забележителности и културно наследство;

Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли

Въпреки развитието на сектора през последните няколко години, се отчитат сериозни проблеми, като е необходимо усилията да бъдат концентрирани в повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла. Приоритетните дейности са насочени към структурното балансиране на селскостопанския отрасъл, преодоляването на технологичното изоставане, повишаване общата производителност, подобряването и опазването на околната среда, изграждане на хидромелиоративни структури и създаване на преработвателни производства на селскостопанска продукция. Развитие на животновъдството и възстановяване на стопанското му значение за общината.

Мярка 1.4.1. Поддържане в добро състояние на инфраструктурата за предпазване от вредното въздействие на водите - диги, речни корекции, дренажи и др.

В мярката се включват проекти за управление на инфраструктурата за защита на селскостопанските територии и личните дворове от наводнения;

Мярка 1.4.2. Насърчаване на агроекологичното и биологичното земеделие;

В повечето от землищата на населените места в общината са идентифицирани земи с висока природна стойност, като опазването им е изключително важно за биоразнообразието.

Аргоекологичното и биологичното земеделие са възможност за въвеждане селскостопански практики с грижа за природната среда.

Мярка 1.4.3. Модернизация и технологично обновяване на стопанствата и инфраструктурата в отрасъла;

В основата на тази мярка стои разбирането, че материално-техническата обезпеченост на отрасъла води до повишаване на неговата конкурентоспособност и до възможности за инвестиции в свързани производства.

Мярка 1.4.4. Поддържане и съхраняване на природните ресурси;

Тази мярка цели разрешаване на основни екологични проблеми, свързани с интензивното земеползване - прилагане на земеделски практики за опазването на околната среда и природосъобразното поведение за опазване на почвите, ландшафта и водите и устойчиво управление на природния ресурс.

Приоритет 1.5. Подобряване и подкрепа на бизнес средата;

Основната цел, върху която този приоритет се фокусира е подобряването на информационната среда и административните услуги за бизнеса. Сътрудничеството с частния сектор е важно за местната власт, тъй като той е основния източник, генериращ заетост.

Мярка 1.5.1. Повишаване на общото качество на административните услуги, предоставяни от община Хайредин чрез максимално улеснение и възможност за електронно обслужване;

Мярка 1.5.2. Въвеждане на общински преференции при инвестиционна активност;

Тази мярка цели да пригоди местното законодателство към затрудненото икономическо състояние на община Хайредин с цел насърчаване на инвестициите, което да доведе до нови работни места и запазване на демографския ресурс на общината.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2

Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;

Тази стратегическа цел е изцяло фокусирана върху качеството на живот в община Хайредин и съхраняването на идентичността ѝ чрез качествено образование и заетост, социалното развитие и възможности за пълноценна изява на всеки един член на общността.

Залагането на така формулираната цел се обосновава от твърде сериозния характер на проблемите в социалното развитие на общината:

- Негативно демографско развитие и процес на обезлюдяване на територията;
- Влошени характеристики на населението - възрастови, етнически, образователни;
- Наличие на ромско население, без образование и лоши трудови навици, живеещо в бедност;
- Неблагоприятни характеристики на пазара на труда - качество на работната сила, възможности за използване на трудовия потенциал, високо ниво на безработица и др.;
- Недостатъчна развитост на социалната инфраструктура и възможностите за задоволяване на социалните потребности на населението.

Стратегическата цел включва няколко основни приоритета, които обхващат една твърде широка, разнообразна, но в същото време комплексна тематика и се нуждаят от интегрирани дейности и проекти.

Приоритетните дейности са ориентирани към разширяване на достъпа до качествено образование; постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените в пазара на труда; създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване; изграждане на адекватна образователна мрежа и обхват на здравеопазването, спортната и културната инфраструктура; разнообразяване на културния живот и подобряване на социалното включване.

Съхраняването на идентичността на община Хайредин е най-важната, дългосрочна цел и е предварително условие за нейната привлекателност, за развитие на икономиката и съпътстващите обществени сектори. Стратегическата цел поставя ясен и недвусмислен акцент върху възможността за социално развитие и личностна изява, за запазване и подобряване характеристиките на човешкия потенциал. В това отношение, за идентичността е важно съхранението на културното наследство и традициите, както и по-активното им включване в съвременния живот. Отделено е внимание в специален приоритет на читалищната и църковна дейност, поддържаща творческата и личностна изява на местните жители. Спортът също е представен като начин за активен и здравословен начин на живот, особено за децата и младите хора в община Хайредин.

Приоритет 2.1. Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал;

Дейностите, в обхвата на този приоритет, включват достъпа до възможности за професионално обучение и повишаване на квалификацията/ преквалификация на възрастни в съответствие с пазара на труда, и ограмотяване и квалификация на малограмотни и неграмотни безработни са друга част от мерките, които този приоритет реализира. Осигуряването на по-лесен достъп до целеви обучения, обмен на добри практики и изграждане на подходящи механизми за подкрепа на предприемачеството ще доведат до по-добра структура на трудовия пазар и до по-добро усвояване на потенциала на работната сила.

Мярка 2.1.1. Придобиване на компетентности в съответствие с към пазара на труда.

Мярката включва осъществяването на проекти за професионална преквалификация и реализация на възможности за учене през целия живот на възрастни с цел повишаване на тяхната адаптивност към изискванията на пазара на труда. В обхвата на мярката са дейности и инициативи за провеждане на целеви обучения, информационни и демонстрационни събития, съобразени със структурата на икономиката, особено що се отнася до земеделските производители.

Мярка 2.1.2. Развитие на предприемачеството.

Мярката цели въвеждане на мерки (например улеснено административно обслужване) в подкрепа на предприемачи, реализация на проекти с цел трансфер на добри практики за насърчаване на предприемачеството, реализация на модели на социални предприятия като устойчиви форми на заетост.

Мярка 2.1.3. Изграждане на система за професионално ориентиране и професионално обучение на младежи и други категории лица, съобразени с потребностите на трудовия пазар.

Мярката включва подкрепа за реализирането на проекти за въвеждане на нестандартни, извънучилищни форми на обучение, например по предприемачество, проекти за професионална ориентация.

Мярка 2.1.4. Повишаване адаптивността на уязвими социални групи към пазара на труда.

Мярката включва разработването и реализацията на проекти за ограмотяване и придобиване на професионални компетенции и умения сред неграмотните и малограмотни безработни, както и сред неквалифицираната работна ръка. Мярката включва и проекти за субсидирана заетост.

Приоритет 2.2. Подобряване качеството на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс;

Планираните мерки и дейности са насочени към осъвременяване на системата на образованието и постигане на по-голяма гъвкавост спрямо бързо променящите се потребности на пазара на труда. Приоритетът цели подобряване на знанията и уменията на подрастващите, като ключов фактор за демографска стабилизация на община Хайредин за постигане на по-висока конкурентоспособност в социалния живот и икономиката. Този приоритет отговаря на належащите нужди както по отношение на подобряване достъпа до образование и качеството на образованието, така също и по отношение на изграждането и модернизацията на образователната инфраструктура.

Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението.

Мярка 2.2.1 Подобряване и оптимизиране на образователната инфраструктура.

Мярката цели модернизиране и прилагане на енергоспестяващи мерки в общинската образователна инфраструктура, както и осъвременяване на материално-техническата база в училищата и детските заведения. Участието в транснационални проекти за обмяна на опит и въвеждане на нови интерактивни подходи в преподаването също са обект на интервенцията на мярката.

Мярка 2.2.2. Повишаване на образователното равнище на населението.

Ниското образователно ниво е основен проблем за адаптивност към пазара на труда. Мярката включва проекти, насочени към подобряване превенцията към семействата с проблемни ученици, приоритетно участие на деца от рискови групи в целодневна организация на учебния ден, развитие на интересни училищни форми за превръщане на училището в желано място и др.

Приоритет 2.3. Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура;

Възможностите за пълноценен обществен живот и културните дейности обслужват духовните потребности на населението и имат пряко отношение към интелектуалното и образователно ниво на гражданите, особено на младото поколение. Развитието на инфраструктурата на културата и спорта са предпоставка за пълноценно участие в живота на общността и личностна изява, която стимулира човешкия потенциал на общината, съхранява и гради нейната идентичност.

Мярка 2.3.1. Стимулиране на читалищната и църковна дейност в общината.

Мярката включва проекти за обновяване на читалищните и църковни сгради, които са във влошено състояние. Читалищната дейност следва да се

обогати с нови, съвременни функции, да обнови материално-техническата си база и да се предприемат инициативи за поддържането на мрежа, както между отделните читалища в общината, така и между тях и училищата за по - пълно включване и изява на подрастващите в творчески дейности.

Мярка 2.3.2. Осигуряване на модерна и надеждна спортна инфраструктура и съоръжения и популяризиране на спорта като активен и здравословен начин на живот.

Мярката е обвързана с проекти, свързани с осъвременяването на материално-техническата база за масов спорт и изграждане на спортни съоръжения и площадки на открито и в училищата за активно спортуване на младите хора в община Хайредин. Мярката включва и запазването и разширяване на обхвата на съществуващите спортни клубове в общината.

Мярка 2.3.3. Духовно съхраняване и обогатяване на живото културно наследство и местните традиции.

Мярката е насочена към проекти, реализиращи инициативи за открояване на местните традиции, за популяризирането им и представяне на оригинални теми, характеризиращи идентичността на община Хайредин.

Приоритет 2.4 Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги;

Този приоритет адресира необходимостта от развитието на гъвкави, достъпни и разнообразни социални услуги, предоставяни в общността, които да имат реален принос за подобряване на качеството на живот на социално уязвимите групи от населението и които да им позволят възможната самостоятелност и пълноценна реализация. Важността на този приоритет се определя от влошаващата се демографска структура на населението и необходимостта община Хайредин да разшири капацитета и обхвата на социалните услуги, като в същото време постигне модерно и качествено социално обслужване.

Мярка 2.4.1. Подобряване инфраструктурата на социалните услуги.

Мярката включва проекти за подобряване на материално-техническата база, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и доставка на подходящо оборудване за звената, предоставящи социални услуги в общността като Домашен социален патронаж, Дом стари хора - с. Хайредин, пенсионерски и младежки клубове, защитени жилища, дневни центрове и др.

Мярка 2.4.2. Постигане на по-високо качество и разнообразие в общественото обслужване и социалните услуги.

Мярката цели обезпечаването на населените места в общината от широк набор от социални услуги, заедно с повече разнообразие във възможностите за социален живот, социално и обществено обслужване. Мярката включва и проекти за активен и пълноценен живот на възрастните хора, хората с увреждания, както и реализиране на възможности за подобряване на социалната среда в населени места в общината.

Мярка 2.4.3. Развитие на социалните институции.

Тази мярка включва широк набор от проекти, които да разширят капацитета и модернизират качеството на предоставяните социални услуги от специализираните звена чрез разкриване на нови социални функции, повишаване на професионалните умения на персонала, постигане на по-добра мобилност на услугите, гъвкавост и разширяване на социалния модел чрез привличане на партньори и нови доставчици на социални услуги.

Приоритет 2.5. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността;

Реализацията на този приоритет е важна задача както на регионалната, така и на местната политика и е свързана с една от целите на Стратегията на ЕС "Европа 2020" за приобщаване на групи от населението в неравностойно положение. Този приоритет е нужно да бъде подкрепен с комплекс от мерки и дейности, които са съобразени с профила на уязвимите от социално изключване групи - възрастни и самотни хора, лица с увреждания, маргинализирани общности, и т.н. Важна мярка на приоритета е свързана с реализиране на проекти за интегрирани социални, здравни и образователни услуги за групите в риск.

Основните области за интервенции са институционално развитие за борба с бедността и подкрепа за активно социално включване и интеграция на групите със специални нужди и на ромите. Най-устойчивият подход в тази връзка е да се подпомогнат дейностите и мерките на институциите с оглед създаването на необходимата среда за труд, образование, социални и здравни грижи, като основна предпоставка за реализирането на последваща заетост и пълноценен социален живот в общността.

Мярка 2.5.1. Подобряване на обхвата и качеството на образователния процес, както и достъпа до образование, обучение и развитие на социални и професионални умения.

Мярката цели да увеличи възможностите на уязвимите групи да участват активно в образователния процес като задължително условие за тяхната последваща социална и трудова интеграция, което ще доведе до подобряване на тяхното положение в обществото и начин на живот. Мярката включва и проекти за превенция на отпадането от училище и ограмотяване на неграмотни и

малогомотни деца отпаднали от училище, както и прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението с цел тяхната реинтеграция.

Мярка 2.5.2. Подобряване на средата за достъп и живот на групите, застрашени от социално изключване и изолация.

Мярката включва проекти и инвестиции в дребно мащабна инфраструктура за достъп (подходи за хора с увреждания на открито или в институции), както и благоустрояване и развитие на жилищни квартали и махали, в т.ч. изграждане на детски площадки, зелени площи, младежки клубове, спортни съоръжения на открито и др.

Мярка 2.5.3. Осигуряване на ред и сигурност на жителите на населените места в общината.

Мярката включва подкрепа на органите на реда, както и формиране на патрули с цел превенция и предотвратяване на негативни обществени прояви и противозаконни прояви. Мярката ще реализира и проекти по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ с цел осигуряване на заетост на лица за дейности от типа „Нощен пазач“, „Охрана“ и др.

Мярка 2.5.4. Подобряване на достъпа до пазара на труда и подобряване на трудовите умения и навици на уязвими социални групи.

Мярката цели трудова реализация на лица от уязвими социални групи, в т.ч. и на хора с увреждания.

Мярката включва и проекти за субсидирана заетост, която да помага на хората с риск от бедност и социално изключване да се завърнат в обществото. Освен това мярката е насочена към осигуряване на възможности за заетост и трайна интеграция на пазара на труда на младежи, както и към подпомагането на безработни лица в предпензионна възраст.

Мярка 2.5.5. Подкрепа на политика за превенция и пълноценно участие в социалния живот чрез културни, спортни и др. мероприятия.

Мярката включва проекти, насочени към ежедневната социална интеграция и включването на групите, застрашени от социална изолация в живота на общността. Тя ще се реализира в партньорство с местните читалища, спортни клубове, кметства по населени места, училища и др. Освен това мярката е насочена и към осигуряването на съвременни и достъпни социални услуги за лицата в риск, като например Центрове за временно настаняване, социални жилища и др.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3

Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;

Тази стратегическа цел акцентира върху постигането на балансираност и свързаност на територията, както вътре в самата община, така и в областен, регионален, национален и трансграничен план чрез изграждане на необходимата транспортна, техническа и екологична инфраструктура, развитие и благоустрояване на населените места и изграждане на устойчиви практики за териториално и трансгранично сътрудничество.

Функционалната обезпеченост на община Хайредин е основа за комплексното ѝ развитие, респективно за осъществяване на трите стратегически цели. Изброените приоритети и мерки в състава на тази стратегическа цел допринасят за по-голяма икономическа активност, осигуряват по-добри условия за живот и отдих, подобряват пространствените параметри и са предпоставка за постигане на териториален баланс, търсец намаляване на неравенствата чрез ускорено и догонващо развитие.

Важен аспект от стратегическата цел е доброто състояние на околната среда и съхраняване на природните ресурси. Ефективното управление на водните ресурси, третирането на отпадъчните води, опазване на биоразнообразието, почвите и въздуха са задължително условие за пълноценно и устойчиво бъдеще.

Заедно с подобряването на вътрешната свързаност, се предвижда реализацията на проекти, които да насърчат пространственото развитие чрез достъп до основните транспортни оси на областта и региона. Възможностите за достъп до пристанищата на р. Дунав по направление към Оряхово са предпоставка за развитие на интермодалния транспорт и прилежащата му инфраструктура. Стартирането на подготвителни дейности за изграждане на трети мост над р. Дунав (Оряхово-Бекет) и реализацията на проект за основен ремонт на републикански път III -101, през периода 2014-2020 ще имат положителен ефект върху цялостното развитие на общината.

Важно значение за община Хайредин има и републикански път III – 133.

Приоритет 3.1. Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп.

Приоритетът е насочен към реализацията на проекти за рехабилитация, текущ ремонт и поддържане в добра състояние на общинската пътна мрежа.

Модернизацията на общинската пътна мрежа и доброто ѝ състояние е ключов момент в планирането на устойчивото развитие на транспортната система.

Мярка 3.1.1. Модернизация на общинска пътна мрежа;

Лошото състояние на общинската пътна мрежа ограничава свързаността и достъпността на отделните населени места и редуцира възможностите за социално-икономическо взаимодействие и обслужване на населението, живеещо в тях.

Тази мярка предвижда рехабилитация на 100% от общинската пътна мрежа, като бъдат изпълнени проекти за рехабилитация на Път IV-1162 с.Ботево-Софрониево (граница общ.Мизия) и Околовръстен път с.Хайредин.

Мярката предвижда и подмяна на пътни знаци и пътни маркировки, ремонт на пътни съоръжения като мостове и водостоци и др.

Приоритет 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура.

Приоритетът е насочен към реализацията на координирани действия за подобряване и развитие на инфраструктурните мрежи и следователно, към подобряване на качеството на публичните услуги на територията на общината. Доизграждането и модернизацията на местната инфраструктура за достъп, както и инженерните мрежи, предоставящи публични услуги са във фокуса на мерките, осъществявани в приоритета.

Мярка 3.2.1. Рехабилитация на уличната мрежа по населени места;

Тази мярка включва необходимите интервенции за рехабилитация и благоустрояване на уличната мрежа, включително и тротоарите, с оглед на предлагането на достъпна и комфортна среда. Мярката ще се реализира съвместно с мярка, която обхваща реконструкцията на ВиК мрежата на населените места.

Мярка 3.2.2. Модернизация и разширяване на уличното осветление;

Мярката включва проекти за реконструкция, модернизация и разширяване обхвата на уличното осветление в община Хайредин, както и въвеждане на мерки за енергийна ефективност, ВЕИ и изграждането на автоматична система за управление и контрол на уличното осветление.

Мярка 3.2.3. Развитие на телекомуникационната и енергийната инфраструктура.

Модернизиране на мрежите и услугите на ИКТ са един от „териториалните ключове“ за преодоляването на периферността и пространствената изолация. Изграждането на инфраструктура за осигуряване на безжичен достъп на обществени места в населените места на община Хайредин и гарантираното предлагане на Интернет услуги за обществеността са част от проектите по мярката.

Мярка 3.2.4. Управление на критичната инфраструктура за защита от бедствия, аварии и катастрофи.

Доброто управление на критичната инфраструктура има изключително важно значение за поддържането на жизненоважни обществени функции, здраве, безопасност, сигурност, икономическо или социално благосъстояние на населението. В тази мярка се включват проекти, насочени към обезпечаването на нормалното функциониране на елементите от критичната инфраструктура, разположени на територията на община Хайредин и проекти за преодоляване на последствията от наводнения.

Приоритет 3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им.

Този приоритет изразява най-важните предизвикателства пред развитието на населените места в община Хайредин и превръщането им в желана територия за обитаване и отдиш. Наред с обновяване на публичната инфраструктура - сгради, улична мрежа, ВиК инфраструктура, зелена система, приоритет е насочен към открояване на спецификите на отделните селища с оглед обозначаване на възможностите им за развитие.

Мярка 3.3.1. Обновяване на откритите публични пространства и добавяне на нови функции към тях.

Откритите публични пространства обхващат улиците, пешеходните зони, площадите, детските площадки и зелените площи на населените места. Съвременното им състояние прави належащо реализирането на проекти за благоустрояването им. Освен физическото възстановяване, задачата на мярката е осигуряването на допълнителни елементи на публичната среда, които да допринесат за функционалността и естетическия вид на населените места в общината.

Мярка 3.3.2. Подобряване и поддръжка на елементите на зелената среда, включително паркове, градини, улично и площадно озеленяване.

Освен, че зелените площи са основен ресурс за ежедневен отдиш на населението, те са важен екологичен и естетически елемент от средата за живот. Мярката допълва другите мерки, но извежда отделен акцент върху дейностите по озеленяването и поддържането на зелените площи, като важна част от облика на населените места.

Мярка 3.3.3. Обновяване на публичната инфраструктура и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради.

Енергийната ефективност е важна част от устойчивото развитие на населените места. Мярката включва проекти за ремонтни дейности за

реконструкция и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради - училища, читалища, кметства и др. в т.ч. и вертикална планировка.

В тази мярка се предвижда основен ремонт, реконструкция и модернизация на сграда, находяща се в центъра на с.Хайредин, която да бъде предназначена за административна сграда на Община Хайредин.

Мярка 3.3.4. Подобряване на икономическата активност в населените места и открояване на спецификите им.

Населените места в общината имат собствена идентичност и специфични характеристики, които са част от тяхното природо-географско положение, историческото им развитие и икономическите им функции.

Обхватът на мярката включва реализацията на проекти, които да оползотворят специфичния им потенциал и да създадат нови възможности за развитие.

Мярка 3.3.5. Устойчиво и балансирано устройствено планиране;

Устройственото планиране е важна част от комплексното развитие за разрешаване на проблемите на всяка отделна територия. Мярката включва разработването на ОУП, дейности по цифровизация на регулационните и кадастрални планове на населените места, изработка на нови кадастрални и регулационни планове на населените места.

Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура.

Настоящият приоритет е насочен към устойчивото управление на природните ресурси, доизграждането и модернизацията на инфраструктурата за опазване на околната среда, включително ВиК мрежи, пречистването на отпадъчните води и подобряването на системата за управление на битовите отпадъци. Опазването на компонентите на околната среда, като води, почви, биологично разнообразие и др., както и предприемането на мерки за подобряване на енергийната ефективност и за превенция от рискове, породени от неблагоприятни природни процеси и явления са включени в специфичните мерки на този приоритет.

Мярка 3.4.1. Подобряване и модернизация на ВиК мрежите и изграждане на съоръжения за пречистване на отпадъчни води.

Мярката включва проекти за рехабилитация на водопроводната мрежа, изграждане на канализация и на ПСОВ в с.Хайредин, с оглед опазване на повърхностните води от битови и индустриални замърсявания.

Мярката е разпозната като приоритетна за периода 2014-2020, тъй като общината изостава в модернизацията на ВиК инфраструктурата.

Мярка 3.4.2. Възстановяване на нарушени територии и развитие на подходящи функции в тях.

Тази мярка е насочена към разработването и реализирането на проекти за възстановяване на нарушени територии, както и залесяване на необработваеми земи.

Мярка 3.4.3. Съхранение на полски територии и ограничаване на негативните въздействия върху качеството на въздуха, водите и почвите.

Съхраняването на ценните земеделски земи на общината е основен фактор за нейното бъдещо развитие. Ефективното ползване на земеделските територии и опазването на почвите, са част от най-важните дейности по мярката. Необходим е постоянен мониторинг върху компонентите на околната среда и правилно управление на отпадъците.

Мярката включва и разработването и изпълнението на програми за ограничаване на замърсяванията и опазване на околната среда в т.ч. подобряване на ефективността на системата за управление на отпадъците и недопускане на замърсявания.

Мярка 3.4.4. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, защитените територии в областта Златията и развитие на екотуризма.

Дейностите по тази мярка включват поддържане на благоприятно природозащитно състояние на природните местообитания, осъществяване на мониторинг за установяване на промени, с оглед инициране на природозащитни мерки, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района. Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за развитие. Създаването на подходящи условия за екотуризъм ще подпомогне съхранението на околната среда и благополучието на местните жители.

Мярка 3.4.5. Приложение на мерки за енергийна ефективност в публичната инфраструктура.

Мярката цели въвеждане на иновативни модели в публичната инфраструктура за оползотворяване възможностите на ВЕИ с цел икономия на енергия и спестяване на емисии CO₂. Обхвата на мярката поставя акцент върху възобновяемите енергийни източници, като например усвояването на покривни пространства на публични сгради за производство на енергия от фотоволтаични панели.

Мярка 3.4.6. Управление на природните рискове и изграждане на система за защита от природни бедствия.

Най-значими като въздействие природни рискове, застрашаващи община Хайредин, са наводненията и пожарите. Управлението и поддържането на инфраструктурата за предпазване от наводнения е основен елемент от превантивните действия, целящи да минимизират заплахата от подобни природни явления. По тази мярка се реализират проекти за подобряване на проводимостта на речните легла, техническото състояние на защитните съоръжения и изграждане на нови такива. Своевременната и надеждна реакция при възникване на пожари са друга приоритетна област за инвестиции по мярката, като изграждане на противопожарни кули за ранно оповестяване.

Приоритет 3.5. Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество.

Община Хайредин попада в обхвата на Трансграничните програми за сътрудничество между България и Румъния. Освен това област Враца е избираема по програма „Дунав“, която ще финансира регионални проекти за изпълнение на целите и приоритетите на Дунавската стратегия на ЕС.

Трансграничното сътрудничество е важен фактор за интегрирано местно развитие, като подобрява качеството на живот, насърчава обмена на добри практики при решаването на общи или сходни проблеми.

Наред с трансграничното сътрудничество, териториалното сътрудничество и включването на община Хайредин в мрежи за партньорства и развитие би оказало положителен ефект, както върху капацитета на местните власти, така и върху останалите заинтересовани страни - образователни институции, икономически субекти, НПО и др.

Мярка 3.5.1. Подобряване на икономическите, социалните и екологичните връзки с трансграничните партньори в Р Румъния за устойчиво местно развитие.

Мярката цели реализиране на проекти, които решават общи или сходни проблеми от двете страни на границата, стимулира трансфера на добри практики и институционален капацитет като съдейства за устойчивото управление на природните, социалните и демографски ресурси.

Мярка 3.5.2. Изграждане на партньорства и участие в мрежи, структури и сдружения за развитие.

Мярката включва проекти за подобряване уменията на местните партньори за планиране и реализация на стратегията за развитие, както и осъществяване на публично - частни партньорства за стимулиране на икономическото и социално развитие на община Хайредин.

ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд;

Този приоритет сполучливо допринася за реализацията на всички приоритети и мерки от плана.

Действията тук са насочени преди всичко към създаване на необходимия капацитет и постигането на разнообразни партньорства за предприемане на инициативи във всички сфери на обществения живот, за изпълнението на общи цели и проекти, които да ги реализират. Основния принцип при прилагането на този хоризонтален приоритет е сътрудничеството, както между отделните населени места, така и между общинските власти, гражданите, бизнеса и местните организации.

Мярка 4.1. Повишаване на административния капацитет за разработване, управление и мониторинг на проекти.

Разработването, управлението и мониторингът на проекти са неразривно свързани с ефективността и ефикасността на провежданите местни политики за развитие. Успешното усвояване на средствата от националните и европейските финансови инструменти гарантира повишаване на конкурентоспособността на община Хайредин, а тази задача е изпълнима само при добре обучени и подготвени кадри в общинската администрация. Проектите по тази мярка включват подобряване на уменията на общинските служители за стратегическо планиране и управлението на проекти, въвеждането на ефективни системи за наблюдение и финансов контрол, информационно осигуряване и др.

Мярка 4.2. Повишаване на административния капацитет при предлагането на съвременни административни услуги чрез прилагането на новите информационни технологии и принципите за прозрачност и качество.

Мярката цели повишаване на уменията и компетенциите на служителите в кметствата и общинска администрация, както и подобряване на материално-техническата база за предоставяне на административни услуги и въвеждане на нови форми за обслужване, вкл. и е-управление.

Мярка 4.3. Формиране на активни партньорства за местно развитие.

Мярката включва проекти за приобщаването на гражданите, бизнеса и местните организации в процеса на управление, стратегическото планиране и реализацията на общи идеи и инициативи в подкрепа на икономическото развитие, екологията, социалната сфера, културата, спорта и младежките дейности.

VI. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на Общинския план за развитие (2014-2020 г.) на община Хайредин представлява експертна ценка за общата финансова рамка, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените цели и приоритети за развитие към края на периода. Финансовата рамка е и условие за мобилизиране на допълнителни ресурси от други източници – публични и частни, които не са включени в експертната оценка, както и за насочване на външните и вътрешните инвеститори към избраните приоритетни области, които ще получават публично финансиране и по този начин ще се създаде по-благоприятна бизнес среда в съответните сектори.

Финансовите средства са оценени в следните направления:

- Национално публично финансиране (републикански /централен бюджет, местни приходи, публични фондове);
- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейски социален фонд (ЕСФ) и Кохезионен фонд (КФ) чрез Оперативните програми „РЧР“, „НОИР“, „Добро управление“, „Околна среда“ и програмите за териториално и трансгранично сътрудничество;
- Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР;
- Международни финансови институции;
- Средства на физически и юридически лица (инвеститори), граждански организации;
- Други допълнителни източници.

Индикативният общ размер на необходимият ресурс, който според Областната стратегия за развитие на област Враца следва да бъде усвоен в областта до 2020 г. възлиза на **466 860 000 лева**. Тази сума е взета като отправна точка за извършването на отделните изчисления като са отчетени и проектната готовност на община Хайредин за следващия период, както и досегашния темп на усвояване на средства от европейските фондове.

Съгласно ЗРР е определен и териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа по социално-икономически показатели. Община Хайредин отговаря на седем от осемте показателя, както следва:

Показател 1: Общини с нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Показател 2: Общини с равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години

Показател 3: Общини със средно равнище на безработица над 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години

Показател 4: Общини с коефициент на възрастова зависимост над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години

Показател 5: Общини с гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър

Показател 6: Общини, в които над 30 на сто от населените места нямат изградена пътна връзка с асфалтово покритие помежду си или с общинския център

Показател 7: Общини, в които над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа

Показател 8: Общини, в които над 30 на сто от населените места ползват питейна вода с отклонение от качеството, прието като стандарт за страната, или имат режим във водоснабдяването за последните три години

Тази оценка показва, че общината не прави изключение от повечето общини в област Враца и региона и се нуждае от специална държавна подкрепа.

Приемането на специална програма за Северозападен район ще окаже положително въздействие върху община Хайредин и ще допринесе за намаляване на вътрешно регионалните различия и постигане на устойчиво местно развитие.

Индикативната финансова таблица (Приложение 1) обобщава общата прогнозна стойност на проектите от Общинския план за развитие 2014-2020 и пресъздава общата финансова рамка за реализацията на Плана за развитие на територията на Община Хайредин.

VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

1. Значение на действията за наблюдение и оценка

Ефективната реализация на Общинския план за развитие на община Хайредин в периода на неговото действие изисква способност за адаптация към променящите се характеристики на външната и вътрешната среда. Тази особеност посочва нуждата от планирането на системни действия за наблюдение и оценка на плана. Тези действия обвързват отделни заинтересовани страни и звена, извършваните от тях функции и последователността на изпълнението им във времето. Целта на тази система е да се определи степента на изпълнение на планираните цели, да се анализира съответствието на плана с променящата се

среда и да аргументира необходимостта от промени. Основните компоненти на тези действия изискват информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори, координация и взаимодействие между участващите структури в приложението на плана, публичност на междинните резултати.

2. Участващи структури

Основните участници в дейностите по наблюдение и оценка на ОПР са общинския съвет на община Хайредин, кмета, общинската администрация, кметовете на населени места и кметските наместници, разнообразните звена, осигуряващи информация, заинтересованите страни и обществените партньори. Общинският съвет е ръководния орган за наблюдението на ОПР. Представители на общинския съвет участват, както в разработването на настоящия план, така и в последващия мониторинг и оценка. Осигуряването на условия за публичност и прозрачност на процедурите по прилагането му трябва да бъде продължено и за целите на отчетността и анализа на резултатите от изпълнението му.

Кметът на общината организира наблюдението на ОПР. Основният инструмент за наблюдение и оценка е годишния доклад за изпълнението на ОПР, подготвян в началото на всяка година, с изключение на първата. Кметът въвежда и контролира процедурата за подготовката на годишните доклади, след което ги предлага за одобрение от Общинския съвет. Освен това доклада се изпраща и до председателя на областния съвет за развитие на област Враца.

Важна роля в подготовката и изпълнението на общинския план за развитие имат и специализираните звена в общинската администрация. Освен взаимодействието със заинтересованите страни, администрацията събира и обработва информация по наблюдението и оценката на плана. Съществена дейност в това отношение имат експертните функции на специализираните звена при анализа на натрупаната база данни.

Кметовете и кметските наместници също са важна част от системата за наблюдение и оценка. Те наблюдават реализацията на предвидените мерки и тяхното въздействие по населени места и осигуряват информация за състоянието и тенденциите в развитието им.

Задължителна е комуникацията с институциите, предоставящи нужната информация за проследяване изпълнението и резултатите на плана като НСИ и Териториално статистическо бюро - Враца, Агенция по заетостта, Областно пътно управление, ВиК и др.

Заинтересованите страни са местни партньори, училища, читалища, НПО, частния сектор, гражданите на община Хайредин и др.

Обвързването на всички изброени звена в единна система за наблюдение и оценка позволява постигането на реалистична представа за изпълнението на ОПР и съответно формирането на точна оценка за неговия напредък и постиганите във всеки един етап резултати.

3. Функции за наблюдение и оценка

Съгласно Закона за регионалното развитие, кметът на община Хайредин и Общинския съвет съвместно обезпечават дейностите по изработването, съгласуването и последващата реализация и наблюдение на ОПР. Те осигуряват и условията за публичност и широко обществено участие в работата по създаването и прилагането на плана. Кметът на общината организира цялостния процес в условията на непрекъсната комуникация с одобряващия и приемащия орган - Общинския съвет.

Общинския съвет е определен като основен орган за наблюдение на ОПР, Съгласно чл. 81 от Правилника за прилагане на ЗРР и неговите функции, включват:

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документа, осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение ОПР;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност.

Кметът организира наблюдението на конкретните действия за реализация на ОПР, като основен инструмент за наблюдение и обобщаване на информацията по изпълнението и резултатите от прилагането на ОПР, е Годишния доклад.

Изводите от съдържанието на докладите през периода 2014-2020 са основата за междинната и последващата оценка на ОПР, като годишните доклади ще предоставят информация за:

- социалните, икономическите и екологичните промени на територията на общината и прилежащата и външна среда;
- степента на изпълнение на зададените цели, приоритети и мерки;
- конкретните резултати от изпълнението на задълженията на компетентните органи по изпълнението на плана;
- идентифицираните проблеми и предприетите мерки за тяхното преодоляване, както и предложения за подобряване на системата за наблюдение и изпълнение на ОПР;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- информация за предприетите мерки за осигуряване на публичност, използваните начини за събиране на информация и последващ анализ, функционирането на формираните партньорства;

Докладът се обсъжда и приема в Общинския съвет и се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие.

Съществена функция на Общинския съвет и кмета на общината е планирането на вътрешноорганизационна структура, където подробно са разпределени задълженията на структурните звена, които имат отношение към процеса по изпълнение и наблюдение на ОПР.

За периода на действие на плана ще бъдат изработени две оценки – междинна и последваща. Изработването на Междинна оценка е предвидено за 2017 г. Тя ще проследи:

- първоначалните резултати от изпълнението на плана и неговия напредък по отношение на постигане на съответните цели;
- използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение;
- актуалността на плана спрямо настъпилите промени във вътрешната и външната среда;
- ефективността му;

Кметът внася Междинната оценка за обсъждане в Общинския съвет и по този начин формално процесът приключва. Въз основа на Междинната оценка, ако се прецени, се извършва актуализацията на плана в съответствие със изискванията на ЗРР. Главните причини за актуализация на плана могат да бъдат продиктувани от динамични социално - икономически процеси, съществени изменения в екологичната обстановка, важни промени настъпили в законодателството и в стратегическата рамка на планиране, основните секторни политики, планове и програми. Междинната оценка следва да оцени значимостта на настъпилите изменения и адекватността на наличния ОПР спрямо тях, като се извърши анализ и преценка за целесъобразността за изработката на актуализиран документ за оставащото време от програмния период.

Последващата оценка отчита целия период до 2020 и включва:

- цялостна оценка на постигнатите резултати и общото въздействие на плана;
- ефективността и ефикасността на вложените ресурси;
- анализ на устойчивостта на резултатите, както и на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на плана;
- извъди и препоръки;

Последващата оценка трябва да бъде изготвена до 12 месеца след приключване на плана, като изводите и препоръките дават информация за следващия етап от планирането на местното развитие.

4. Разпределение на дейностите

Всяка една от дейностите по наблюдение и оценка на Общинския план за развитие е ориентирана към определен момент във времето и е свързвана със детайлно разработената система за успешното управление на ОПР.

През 2014г. е предвидено първоначалното изграждане на каналите за информация и въвеждането на методи за събиране и анализ на информацията от страна на общинска администрация. Основните методи са създаване на база данни за всички проекти, включени в ОПР с цел последващ мониторинг на напредъка им, активен диалог със заинтересованите страни, доизграждане на партньорската мрежа за активно наблюдение на общинското развитие. Този механизъм трябва да се доразвие през следващите години във връзка с изработването на Годишните доклади, междинната и последващата оценка на плана.

През останалите години трябва да се проведе последователността от действия по изработването на годишен доклад, чрез прилагането на системата от индикатори и използването на събраната и анализираната информация от общинската администрация. След изготвянето на доклада следва да се осигури неговата публичност и достъпност, което е в рамките на компетенциите също на общинската администрация.

Междинната оценка следва да се извърши през първата половина на 2017г., като избрания екип от експерти /външни или от общинска администрация/ задължително прилага системата от индикатори и оценява ОПР по отношение на необходимостта от актуализация. При необходимост от актуализация следва реда за изработката на ОПР, като процесът приключва с неговото обсъждане и приемане от Общинския съвет. Актуализираният документ задължително е обвързан с изводите и решенията на проблемите, описани в доклада за Междинната оценка, като актуализацията надгражда изпълнявания до момента план.

Аналогична е и процедурата за последващата оценка на плана, предвидена за 2021 г., която представлява финален момент в наблюдението и оценката на ОПР.

Последващата оценка, анализите и резултатите постигнати до момента дават изводи и препоръки за следващия програмен период.

VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

1. Значимост на партньорствата, публичността и информираността.

Общинският план за развитие на община Хайредин може да бъде ефективен инструмент за пълноценна реализация на целите му единствено при активен обмен на идеи и координирани действия между всички заинтересовани страни по време на двата етапа от ОПР - разработването и реализацията му.

Публичното представяне на документа е възможност за натрупване на информация и идеи, реализирането на партньорства и повече възможности за съвместни действия.

Общинският план за развитие на община Хайредин за периода 2014-2020г. е разработен въз основа на прилагането на принципите на партньорство, публичност и прозрачност като ръководен принцип за постигане на устойчиво местно развитие.

Основните принципи на партньорство, върху които се основава стратегическата концепция за местно развитие, формулирана в ОПР, са:

- партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на разработване и реализация на документа;
- координация и ефективно взаимодействие между всички институционални звена с отговорности по реализация на плана за постигане на неговите цели и приоритети;
- еднопосочност и концентрация на усилията, човешките и материални ресурси за осъществяване на плана ;
- интегриране на действията, осъществявани от различните партньори за постигане на комплексен социално-икономически ефект;
- откритост към предложенията на партньорите и заинтересованите страни и адаптивност към променящите условия на средата;

2. Осъществяване на дейностите по време на разработване на ОПР

В рамките на разработването на документа се представиха и популяризираха работните предвиждания на ОПР, начините за реализация на неговите цели и приоритети, очакваните конкретни ползи за развитието на общината и нейната общност. Отчетоха се разнообразните интереси и съображения с оглед постигането на балансиран, реалистичен и отразяващ местните потребности документ. Постигането на обществена ангажираност към плана бе разгледано като първата стъпка към неговото успешно изпълнение. За тази цел в разработването и общественото обсъждане на плана се включиха и представители на Общинския съвет.

Публичното представяне на ОПР се осъществи чрез обществени дискусии, като в тях се включиха представители на всички заинтересовани страни -

кметства, читалища, училища, бизнес, граждани и др. Наред с това бе разработена анкета, която събра мненията на заинтересованите страни, както и точна информация за приоритетните сфери на интервенция за периода 2014-2020 г. Специално внимание бе отделено на кметовете и кметските наместници, както и на потребностите на бизнеса в общината.

Получените в процеса на обсъждане и консултации, аргументирани предложения и становища бяха отразени в окончателния вариант на документа.

3. Осъществяване на дейностите по време на реализация на ОПР

Реализацията на Общинския план за развитие 2014-2020 г. се основава на осъществяването на включените в неговата програма конкретни проекти.

Разпределението на дейностите и отговорностите между публичния, частния и неправителствения сектор се реализира чрез партньорство, което подкрепя постигането на устойчиви резултати за местно развитие.

Освен публичното представяне и обсъждане на годишните доклади за изпълнението на ОПР, Междинната и Последващата оценка, е необходимо и формирането на оперативни партньорства за реализирането на определените с общинския план конкретни ключови проекти. Ето защо неразделна част от Програмата за реализация на ОПР е описанието на необходимата организационна основа за изпълнение на проектите, отговаряща структура и участващ партньор. Наличието на подобен подход позволява обединение и концентрация на усилията за общо използване на ресурсите и постигане на стратегическите цели.

Подходящо е да се използва и интернет сайта на общината като място за отчитане напредъка на ключовите проекти от Общинския план за развитие.

В процеса на осигуряване на партньорства, информация и публичност Общинският съвет има важна роля като орган по координация и взаимодействие, ангажиран с изпълнението на целите и приоритетите на плана.

IX. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация е заключителен елемент от структурата на ОПР и водеща предпоставка за реализация на плана и неговите цели. В единство с останалите инструменти тя определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси.

Същността на програмата е да обособи проектите по конкретните мерки, които да осигурят оперативна основа за изпълнение на плана.

Цели и приоритети, заложен в настоящия програмен документ, които са развити конкретно в проектни предложения, са на базата на стратегическата рамка на документите от по-високо йерархично ниво, като отчитат:

- принципите на планиране за Област Враца и Северозападен район за планиране;
- наличните ресурси и потенциалът на община Хайредин и възможностите за тяхното използване за целите на демографското, социалното, икономическото и инфраструктурно развитие и опазването на околната среда;
- специфичните силни и слаби страни на общината, които могат да имат стимулиращо или задържащо въздействие върху процесите на местно развитие;

Друг съществен момент при разработването на конкретните проекти на програмата е условието те да са „работещи“ т.е. да изпълняват своето предназначение за постигане на приоритетите и целите на съответна мярка, което означава те да отговарят на следните критерии:

- реалистичност, свързана с отчитането на ресурсите, потенциалите и спецификите на общината;
- постижимост, свързана с наличието на воля в заинтересованите страни за реализацията им;
- измеримост, свързана с изискването да се прилагат обективни индикатори за отчитане на въздействието върху развитието на общината;

Проектите са съобразени в максимална степен с бъдещите Оперативни програми, като се търси синергичен ефект при тяхното планиране и осъществяване. Въпреки, че включените в състава на ОПР проекти принадлежат към конкретна приоритетна област и мярка, повечето от тях имат комплексен характер. Ориентирането на проектите към един приоритет и мярка се налага и заради търсенето на рационална подредба и оптимално управление и разпределение на ресурсите.

За проектите, които са включени в годишната Програма за реализиране на ОПР, се изготвят проектни фишове, включващи информация за целите на проекта, конкретните дейности, проектната готовност, срокове за изпълнение, необходими средства, източници на финансиране, отговорни за изпълнението на проектите звена, а информация за осъществяваните проекти ще се публикува на сайта на община Хайредин.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Х. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

1. Подход за разработването на система от индикатори

Съгласно Закона за регионално развитие се предвижда наблюдение и оценка на изпълнението на всички документи за регионално планиране и развитие.

Изпълнението на Общинския план за развитие 2014-2020 е многопосочен процес, свързан с влиянието на различни политически, икономически и социални фактори в динамична и променяща среда. Ето защо е необходимо реализацията на ОПР да се възприема като непрекъснат процес на наблюдение, оценка и актуализация, анализ и адаптиране на съществуващите насоки за развитие и дейности към новите обстоятелства. Наблюдението/мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работата по изпълнение на плана. Неговата основна функция е обратна връзка по отношение на процеса на реализация и предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическите цели и приоритети.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ОПР, като те са неразривно свързани с цялостният процес за наблюдение и оценка. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на ОПР, както и с целите и приоритетите на стратегическите документи, с които ОПР е свързан.

Индикаторите дават обща информация за промените в социално-икономическото състояние на общината и за промените в развитието ѝ, отчитайки интервенцията по основни приоритети и мерки. Планираната система от индикатори е информационно осигурена, като се предвиждат начини за проследяване на данните чрез използване на официални информационни и статистически източници.

Планирането на системата от индикатори и структурирането ѝ в два основни компонента - индикатори за въздействие и индикатори за резултат съответства на Методическите указания за разработване на общинските планове за развитие 2014-2020 на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ОПР.

Стратегическите цели представляват желаното и възможно бъдеще на община Хайредин, докато приоритетните области представляват сферите на действие и интервенция. Двата елемента изискват към тях да се приобщат различни индикатори.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2. Източници на информация

Съществен момент от системата индикатори е осигуряването на надеждни и точни източници на информация. Основното средство за събиране на информация е базата данни на Националния статистически институт, неговата текуща статистика и периодично издавани сборници. Проведеното през 2011 г. Национално преброяване предоставя ценна информация за демографското развитие на населението, образователното равнище и икономическа активност, включително и на общинско ниво. Данните позволяват добра отправна база за сравнение в периода до 2020 г. Сериозен проблем е, че в текущата статистика липсват данни за общините, а много от показателите са на национално или областно ниво.

Възможности за получаване на търсена информация съществуват и по отношение на други обществени институции като РИОСВ, Областна дирекция „Земеделие“ - Враца, АПИ и Областно пътно управление - Враца, Агенция по заетостта, както и дружества и частни фирми - ВиК - Враца, ЧЕЗ Електроразпределение АД и др. Ключов източник представлява и общинската администрация и поддържаните от нея регистри и бази данни. Навременната им актуализация за целите на наблюдението и оценката на ОПР следва да се осигурява именно от информационните масиви на общинска администрация - Хайредин.

3. Видове индикатори

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Хайредин. Планирани са и специфични индикатори, свързани с управлението и сътрудничеството в местното развитие.

Съобразно Методическите указания на МРРБ, индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Индикаторите за резултат, от друга страна, се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за местното развитие. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната сфера на интервенция.

Първият вид индикатори следва да оцени цялостната ефективност на ОПР и какво е достигнатото състояние от общината спрямо Визията и стратегическите цели до 2020 г.

Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесени и до конкретни проекти, включени в програмата за реализация на ОПР.

3.1. Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са разделени в три категории, спрямо стратегическите цели на ОПР. Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите компоненти от съдържанието на целите.

№	Индикатори за въздействие	Мярка	Базова стойност	Целева стойност		Изменение	Източник на информация
				2017	2020		
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика							
1	Брой инициативи реализирани съвместно с бизнеса	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
2	Брой реализирани инвестиционни проекти с публично-частно партньорство	Брой	0	1	2	+2	ОБА Хайредин
3	Разработени бизнес инициативи и проекти	Брой	0	1	3	+3	ИСУН НСИ
4	Създадени нови производства	Брой	0	1	2	+2	НСИ; Търговски регистър
5	Произведена продукция от предприятията	Хил.лева	2011г 10122	11134	12247	+2125	НСИ
6	Увеличение на инвестициите в ДМА	%	2011г. 4268	30	60	+60	НСИ
7	Брой модернизиран стопанства и предприятия	Брой	0	4	8	+8	ИСУН
8	Преференции и облекчения за бизнеса	Брой	0	2	3	+3	ОБА Хайредин
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява							
1	Реализирани проекти за квалификация и преквалификация и обучение по предприемачество	Брой	0	2	4	+4	ИСУН; ДБТ

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2	Ограничени на тематични обучения за представители на бизнеса и селскостопанския сектор	Брой	0	1	2	+2	ОБА Хайредин
3	Реализирани проекти за субсидирана заетост	Брой	0	4	8	+8	АЗ; ДБТ; ИСУН; ОБА Хайредин
4	Намаляване нивото на безработица	%	2013г. 51 %	30	20	-20	ДБТ; ОБА Хайредин
5	Реализирани проекти за осъвременяване на обществена инфраструктура – образователна, социална, културна, спортна	Брой	0	4	8	+8	ИСУН; ОБА Хайредин
6	Реализирани проекти за ограмотяване и нови форми на обучение в училище	Брой	0	2	3	+3	ИСУН; ОБА Хайредин
7	Проведени мероприятия и инициативи за популяризиране на спорт, културни традиции и др.	Брой	0	8	14	+14	ИСУН; ОБА Хайредин
8	Дял на обхванатите от социални услуги нуждаещи се лица	%	20	40	60	+40	ИСУН; ДСП; ОБА Хайредин
9	Реализирани проекти за намаляване на бедността и социалната изолация	Брой	0	2	3	+3	ИСУН; ДСП; АЗ; ОБА Хайредин
10	Намаляване на общия дял на социално слабите и нуждаещите се лица	%	0	25	50	+50	ДПС; ОБА Хайредин
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда							
1	Реализирани проекти за рехабилитация на пътна инфраструктура	Брой	2013г. 2	3	5	+3	АПИ; ОБА Хайредин
2	Реализирани проекти за рехабилитация и изграждане на уличната мрежа	Брой	0	2	4	+4	ИСУН; ОБА Хайредин
3	Реализирани проекти за модернизация на техническа инфраструктура	Брой	0	2	4	+4	ИСУН; ОБА Хайредин
4	Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	Брой	0	5	10	+10	ИСУН; ОБА Хайредин
5	Реализирани проекти за изграждане и реконструкция на ВиК мрежата	Брой	0	2	5	+5	ИСУН; ОБА Хайредин
6	Инвестирани средства за подобряване качеството на средата и живота в селата	Хил.лева	0	25 000	50 000	+50 000	ИСУН; ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

7	Обновени централни части на населените места	Брой	2013г. 1	3	4	+3	
8	Реализирани проекти за подобряване и опазване на околната среда	Брой	0	3	6	+6	ИСУН; ОБА Хайредин
9	Реализирани проекти за териториално и трансгранично сътрудничество и партньорство	Брой	1	2	3	+2	ИСУН; ОБА Хайредин
ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд							
1	Проведени обучения за повишаване на капацитета на общинска администрация	Брой	0	2	3	+3	ОБА Хайредин
2	Реализирани проекти за повишаване качеството и модернизация на административните услуги	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
3	Въведени електронни услуги за гражданите и бизнеса за достъпно и качествено електронно обслужване	Брой	0	10	20	+20	ОБА Хайредин
4	Реализирани партньорски проекти с други администрации	Брой	2013г. 1	2	3	+2	ОБА Хайредин
5	Удовлетворени граждани от административните услуги	% от общия брой жители	0	30	50	+50	ОБА Хайредин

3.2. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат разглеждат количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области. Те се фокусират върху предполагаемите резултати и следствия от изпълнението на предвидените действия и проследяват динамиката в общинското развитие. Комбинирани са разнообразни източници на информация представящи точни и актуални данни за следените от индикаторите характеристики. Подборът на индикаторите спрямо стратегическите цели и приоритети, в съчетание с конкретните мерки на интервенция, позволяват успешното прилагане на системата за наблюдение, оценка и актуализация на плана.

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Мярка №	Индикатори за въздействие	Мярка	Базова стойност	Целева стойност		Изменение	Източник на информация
				2017	2020		
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика							
Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови производства							
1.1.1.	Дял от бизнеса и гражданите, ползващи информационната бизнес страницата в сайта на общината	%	0	25	50	+50	ОБА Хайредин
1.1.2.	Лица, преминали обучение по предприемачество	Брой	0	10	20	+20	ОБА Хайредин; НПО; ДБТ
1.1.2.	Участия на община Хайредин в различни национални и трансгранични изложения и бизнес събития	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
1.1.3.	Брой местни фирми участвали в трансгранични инициативи	Брой	0	2	3	+3	ОБА Хайредин
1.1.4.	Информационни срещи с бизнеса за възможностите на европейските фондове и програми	Брой	0	4	8	+8	ОБА Хайредин
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката							
1.2.1.	Привлечени инвестиции в публично-частно партньорство	Хил.лева	0	1 000	2 500	+2 500	ОБА Хайредин; НСИ
1.2.2.	Заети лица, преминали през курсове за повишаване на професионалните умения и компетентности	Брой	0	10	20	+20	ДБТ
1.2.3.	Фирми, получили финансова подкрепа за технологична модернизация	Брой	2013г. 5	15	25	+20	ИСУН; НСИ; ОБА Хайредин
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика							
1.3.1.	Изградени информационни туристически центрове	Брой	0	2	2	+2	ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

1.3.1.	Брой проекти за изграждане туристическа инфраструктура	Брой	0	3	8	+8	ИСУН; НСИ; ОБА Хайредин
1.3.1.	Създадени места за настаняване и обслужване на туристи	Брой	0	2	3	+3	ИСУН; НСИ; ОБА Хайредин
Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли							
1.4.1.	Реконструирана и новоизградена инфраструктура за защита от наводнения	Брой	0	1	2	+2	ОБА Хайредин
1.4.2.	Агроекологични или биологични стопанства	Брой	2	5	10	+8	ОДЗ; ОБА Хайредин
1.4.3.	Реализирани проекти за модернизация на земеделските стопанства	Брой	3	6	10	+7	ДФЗ; ОБА Хайредин
1.4.4.	Реализирани проекти за въвеждане на агроекологични мерки в стопанствата	Брой	0	2	5	+5	ОБА Хайредин
Приоритет 1.5. Подобряване и подкрепа на бизнес средата							
1.5.1.	Електронни услуги за бизнеса	Брой	0	3	5	+5	ОБА Хайредин
1.5.1.	Участия на местни фирми в трансгранични бизнес събития (делегации, семинари, изложения и др.)	Брой	0	2	3	+3	ОБА Хайредин
1.5.2	Нормативни документи на общината, съдържащи преференции за бизнеса	Брой	0	1	1	+1	ОБА Хайредин
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява							
Приоритет 2.1. Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал							
2.1.1.	Проведени курсове за квалификация и преквалификация на безработни лица	Брой	3	6	10	+7	ДБТ; ОБА Хайредин
2.1.1.	Проведени курсове за повишаване на квалификацията на заети лица	Брой	0	1	2	+2	ДБТ; НПО; ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2.1.2.	Проведени обучения за представители на бизнеса и селскостопанския сектор по мениджмънт	Брой	0	1	2	+2	ДБТ; НПО; ОБА Хайредин
2.1.3.	Проведени обучения по предприемачество и професионална ориентация	Брой	0	1	2	+2	ДБТ; НПО; ОБА Хайредин
2.1.4.	Проведени обучения за ограмотяване и придобиване на професионални компетенции и умения сред неграмотните и малограмотни безработни,	Брой	0	1	2	+2	ДБТ; НПО; ОБА Хайредин
2.1.4.	Брои на участниците в програми за временна заетост	Брой	2013г. 553	650	650	+97	ДБТ; НПО; ОБА Хайредин
Приоритет 2.2. Подобряване качеството на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс							
2.2.1.	Детски заведения с извършен основен ремонт и/или въведени мерки за енергийна ефективност	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
2.2.1.	Училища с извършен основен ремонт и/или въведени мерки за енергийна ефективност	Брой	0	2	2	+2	ОБА Хайредин
2.2.2.	Въведени извънкласни форми на обучение в училищата	Брой	2	4	6	+4	ОБА Хайредин
2.2.2.	Проведени срещи и мероприятия със родители на деца в риск от отпадане от училище	Брой	0	10	15	+15	ОБА Хайредин
2.2.2.	Реализирани проекти/дейности в областта на превенцията	Брой	1	2	3	+2	ОБА Хайредин
2.2.2.	Брои подкрепени проекти за развитие на творчески и иновативни компетентности сред учащите се	Брой	0	1	2	+2	ОБА Хайредин
Приоритет 2.3. Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура							
2.3.1.	Реновирани читалищни сгради	Брой	0	2	5	+5	ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

2.3.1.	Проекти за закупуване на нови книги, разширяване на хардуерните и софтуерните програми на библиотеките	Брой	0	5	10	+10	ОБА Хайредин
2.3.1.	Ремонтирани и реставрирани православни храмове	Брой	1	2	3	+2	ОБА Хайредин
2.3.2.	Изградени нови спортни площадки и възстановена съществуващата спортна инфраструктура на открито	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
2.3.2.	Проведени мероприятия за популяризирането на масовия спорт – спортни турнири, спортни полудни	Брой	2013г. 3	10	16	+13	ОБА Хайредин
2.3.3.	Проведени мероприятия за популяризиране на местните обичаи, традиции и автентичен фолклор	Брой	0	3	7	+7	ОБА Хайредин
2.3.3.	Брой проекти за подкрепа на художествено творчески дейности;	Брой	0	2	4	+4	ОБА Хайредин
Приоритет 2.4 Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги							
2.4.1.	Реализирани проекти за обновяване и модернизиране на социалната инфраструктура	Брой	0	3	6	+6	ОБА Хайредин
2.4.2.	Нововъведени социални услуги за възрастни хора и хора с увреждания	Брой	4	6	8	+4	ОБА Хайредин
2.4.2.	Население с подобрена социална среда в населените места	%	20	40	60	+40	ОБА Хайредин
2.4.3.	Персонал на социалните заведения, преминали курсове за повишаване на квалификацията	Брой	0	5	10	+10	ОБА Хайредин
2.4.3.	Увеличен капацитет на Дом за стари хора с.Хайредин	Брой	90	120	120	+30	ОБА Хайредин
Приоритет 2.5. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността							
2.5.1.	Брой на отпадналите ученици, които отново посещават училище	Брой	0	6	10	+10	ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

2.5.1.	Брой ограмотени малограмотни и неграмотни деца и младежи	Брой	0	5	8	+8	ОБА Хайредин
2.5.2.	Реализирани проекти за достъпна среда	Брой	0	2	5	+5	ОБА Хайредин
2.5.3.	Лица, назначени като „Охрана“ и/или „Пазач“	Брой	0	12	24	+24	ОБА Хайредин
2.5.4.	Брой лица в социална изолация и неравностойно положение, назначени по програмите за временна заетост	Брой	2013г. 18	30	40	+22	ОБА Хайредин
2.5.5.	Проведени инициативи за социална интеграция	Брой	0	3	5	+5	ОБА Хайредин
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда							
Приоритет 3.1. Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп							
3.1.1.	Рехабилитирана общинска пътна инфраструктура	Км	2013г. 16,44 км	24,14	31,59	+15,15	ОБА Хайредин
Приоритет 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура							
3.2.1.	Рехабилитирана улична мрежа в общината	Км	0	12	24	+24	ОБА Хайредин
3.2.1.	Благоустроена и новоизградена улична мрежа	Км	0	6	14	+14	ОБА Хайредин
3.2.2.	Реконструирано улично осветление и изградена система за втоматизирано управление на уличното осветление в населените места	%	0	50	100	+100	ОБА Хайредин
3.2.3.	Населени места с високоскоростна интернет връзка	Брой	1	4	6	+5	ОБА Хайредин
3.2.4.	Реализирани проекти за рехабилитация на критична инфраструктура	Брой	0	2	3	+3	ОБА Хайредин
Приоритет 3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им							
3.3.1.	Благоустроени централни части на населените места	Брой	1	4	6	+5	ОБА Хайредин
3.3.1.	Изградени детски площадки в населените места	Брой	3	7	10	+7	ОБА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

3.3.2.	Реализирани проекти за естетизиране на зелената среда и зони за отдих	Брой	0	5	8	+8	ОбА Хайредин
3.3.3.	Реконструирана и модернизирана административна сграда	Брой	0	1	1	+1	ОбА Хайредин
3.3.3.	Брой проекти за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради	Брой	0	2	4	+4	ОбА Хайредин
3.3.4.	Възстановени паметници и паметни плочи в населените места	Брой	0	6	10	+10	ОбА Хайредин
3.3.5.	Цифровизирани регулационни и кадастрални планове на населените места	Брой	0	3	6	+6	ОбА Хайредин
Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура							
3.4.1.	Реализирани проекти за изграждане на канализация и ПСОВ	Брой	0	0	1	+1	ОбА Хайредин
3.4.1.	Реконструирана водоснабдителна мрежа	Км	0	22	58	+58	ОбА Хайредин
3.4.2.	Площ на новозалесени територии	ха	25	36	50	+25	ОбА Хайредин
3.4.3.	Брой населени места, обхванати от система за разделно събиране на отпадъците	Брой	0	2	4	+4	ОбА Хайредин
3.4.4.	Новоизградена екологосъобразна туристическа инфраструктура	Брой	0	2	3	+3	ОбА Хайредин
3.4.5.	Брой проекти за въвеждане на ВЕИ в административни сгради	Брой	0	1	2	+2	ОбА Хайредин
3.4.6.	Новоизградени и реконструирани съоръжения за предпазване от природни бедствия	Брой	0	1	3	+3	ОбА Хайредин
Приоритет 3.5. Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество							
3.5.1.	Реализирани проекти и инициативи за междуобщинското	Брой	2013г. 1	3	4	+3	ОбА Хайредин

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

	сътрудничество за разрешаване на общи или сходни проблеми						
3.5.2.	Реализирани проекти по ТГС Румъния-България	Брой	0	1	2	+2	ОБА Хайредин
3.5.3.	Брой проекти, осъществени чрез прилагане на ПЧП	Брой	0	1	3	+3	ОБА Хайредин
ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд							
4.1.	Служители, преминали обучение за управление на проекти	Брой	2	4	6	+4	ОБА Хайредин
4.1.	Спечелени и реализирани проекти	Брой	2013г. 3	12	30	+27	ОБА Хайредин
4.2.	Въведени работещи е-услуги	Брой	0	10	20	+20	ОБА Хайредин
4.3.	Реализирани проекти и инициативи в партньорство с обществения сектор и НПО	Брой	0	2	5	+5	ОБА Хайредин

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ИНДИКАТИВНАТА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА ОБЩАТА ПРОГНОЗНА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ ОТ ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

ПЕРИОД 2014-2020	Местно публично финансиране		Външно публично финансиране						Частно финансиране		ОБЩО (лв.)
	Общински бюджет (лв.)	Общ дял (%)	Централен бюджет (лв.)	Общ дял (%)	Фондове на ЕС (лв.)	Общ дял (%)	Други източници (лв.)	Общ дял (%)	Фондове, Фирми (лв.)	Общ дял (%)	
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика	15 000	0,2%	1 500 000	18,45%	4 121 000	50,70%	310 000	3,81%	2 182 000	26,84%	8 128 000
Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови производства	5 000		0		51 000		0		12 000		68 000
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката	5 000		0		1 780 000		0		750 000		2 535 000
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика	0		0		1 500 000		200 000		1 000 000		2 700 000

"Този документ е създаден в рамките на проекта „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли	0	1 500 000		750 000	100 000		400 000	2 750 000		
Приоритет 1.5. Подобряване и подкрепа на бизнес средата	5 000	0		40 000	10 000		20 000	75 000		
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява	165 000	2 230 000	16,38%	10 850 000	79,69%	265 000	1,95%	105 000	0,77%	13 615 000
Приоритет 2.1. Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал	100 000	900 000		1 380 000	0		0	2 380 000		
Приоритет 2.2. Подобряване качеството на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс	0	0		2 260 000	0		0	2 260 000		

“Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приоритет 2.3. Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура	15 000	500 000	4 660 000	185 000	25 000	5 385 000
Приоритет 2.4 Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги	20 000	810 000	1 730 000	30 000	20 000	2 610 000
Приоритет 2.5. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността	30 000	20 000	820 000	50 000	60 000	980 000
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда	570 000	3 080 000	36 230 000	1 620 000	620 000	42 120 000
	1,35%	7,31%	86,02%	3,85%	1,47%	
Приоритет 3.1. Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп	350 000	0	4 000 000	0	0	4 350 000
Приоритет 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура	0	800 000	12 000 000	1 000 000	0	13 800 000

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приоритет 3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им	180 000	720 000	3 290 000	50 000	50 000	50 000	4 290 000
Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура	30 000	1 560 000	16 490 000	500 000	500 000	500 000	19 080 000
Приоритет 3.5. Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество	10 000	0	450 000	70 000	70 000	70 000	600 000
ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд	20 000	45 000	120 000	15 000	15 000	7,50%	200 000
	10,00 %	22,50%	60,00%	0	0,00%		
ОБЩО:	770 000	6 855 000	51 321 000	2 210 000	2 210 000	3,45%	64 063 000

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ПРОЕКТИ ПО ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 НА ОБЩИНА ХАЙРЕДИН

№	Наименование	Индикативна стойност (в лева)	Източник на финансиране	Отговорна структура	Период на реализация						
					2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика											
Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови производства											
1	Актуализиране на сайта на общината и създаване на информационна страница за бизнеса и предприемача	6 000	ОПДУ	Община Хайредин							
2	Обучение по предприемачество за възрастни	20 000	ОП"рчр"	Община Хайредин; НПО							
3	Промотиране на местната икономика в различни национални и трансгранични изложения и бизнес събития	35 000	ПТГС; общински бюджет; частно финансиране	Община Хайредин; НПО; бизнеса							
4	Събития и информационни срещи за възможностите на бизнеса за финансиране проекти от европейските фондове и програми	7 000	ТП; общински бюджет; проекти НПО	Община Хайредин; РИЦ-Враца; НПО							
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.1.		68 000									
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката											
1	Разработване на общинска инвестиционна програма и инвестиционен маркетинг	5 000	общински бюджет	Община Хайредин							
2	Квалификация на работната ръка съобразно потребностите на бизнеса	30 000	ОП"рчр"	Община Хайредин; НПО							

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3	Разработване и реализиране на инвестиционни проекти за публично-частно партньорство	2 500 000	ПРСР	бизнеса					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.2.		2 535 000							
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика									
1	Създаване на комплексен туристически продукт, маркетинг и обвързването на предприемачеството с местни културни и природни забележителности	200 000	ПРСР; ПТТС	Община Хайредин; НПО; бизнеса					
2	Проекти за изграждане на туристическа инфраструктура – екопътеки, къщи за настаняване, развиване туристически услуги	2 500 000	ПРСР; Частно финансиране	Община Хайредин; бизнеса					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.3.		2 700 000							
Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли									
1	Проекти за изграждане на защитни съоръжения по р.Огоста	1 500 000	ПУДООС; МКВП	Община Хайредин					
2	Насърчаване на биологичното земеделие и прилагането на агроекологични мерки	250 000	ПРСР; Частно финансиране	бизнеса					
3	Модернизация и технологично обновяване на земеделските стопанства	1 000 000	ПРСР; Частно финансиране	бизнеса					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.4.		2 750 000							
Приоритет 1.5. Подобряване и подкрепа на бизнес средата									
1	Проекти за подобряване качеството на административните услуги и въвеждане на електронно обслужване	20 000	ОПДУ	Община Хайредин					

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2	Съвместни проекти с бизнеса по изграждане на трансгранично сътрудничество	50 000	ПТГС; Частно финансиране	Община Хайредин; бизнеса				
3	Програма за въвеждане на подкрепящи услуги и преференции при инвестиционна активност	5 000	общински бюджет	Община Хайредин				
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.5.		75 000						
ОБЩО СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1		8 128 000						
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява								
Приоритет 2.1. Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал								
1	Квалификация и преквалификация на безработни лица в съответствие с пазара на труда	80 000	ОП "рчр"	Община Хайредин; НПО				
2	Повишаване на квалификацията на заети лица с цел повишаване тяхната конкурентноспособност	30 000	ОП "рчр"	Община Хайредин; НПО				
3	Ограничаване на тематични обучения за представители на бизнеса и селскостопанския сектор	20 000	ОП "рчр"; ПРСР	Община Хайредин; НПО				
4	Въвеждане на мерки за стимулиране на предприемачество и обучение по предприемачество и професионална ориентация	50 000	ОП "рчр"	Община Хайредин; НПО				
5	Проекти за ограмотяване и придобиване на професионални компетенции и умения сред неграмотните и малограмотни безработни, както и сред неквалифицираната работна ръка	200 000	ОП "рчр"; ОП "НОИР"	Община Хайредин; НПО; училища				
6	Проекти за субсидирана заетост	2 000 000	ОП "рчр"; Държавен	Община Хайредин;				

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

			бюджет; Общински бюджет	НПО			
		ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.1.	2 380 000				
Приоритет 2.2. Подобряване качеството на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс							
1	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на материално-техническата база в т.ч. дворни пространства и вертикална планировка в общинската образователна инфраструктура – детски градини и училища		2 200 000	Община Хайредин	ПРСР; МФК; НДФФ		
2	Проекти за обмяна на добри практики и въвеждане на извънкласни форми на обучение в училищата		60 000	училища	ОП НОИР		
		ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.2.	2 260 000				
Приоритет 2.3. Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура							
1	Ремонт на читалищата в община Хайредин, модернизирание на материално-техническата база и въвеждане на мерки за енергийна ефективност		2 500 000	Община Хайредин; Читалищни настоятелст ва	ПРСР		
2	Обновяване на библиотечното съдържание, закупуване на нови книги, разширяване на хардуерните и софтуерните програми на библиотеките		50 000	Читалищни настоятелст ва НПО;	МК; Проект "Глобални библиотеки"; фондове		
3	Ремонт и реставрация на православните храмове в Община Хайредин		1 400 000	Църковни настоятелст ва	ПРСР; фондове		
4	Изграждане на нови спортни площадки и възстановяване и		800 000	Община Хайредин	ПРСР; МФВС		

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски Съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на материално-техническата база на ДСП с.Хайредин	350 000	ПРСР; Общински бюджет; фондове	Община Хайредин					
2	Ремонт на пенсионерски и младежки клубове, защитено жилище и обновяване на материално-техническата база	180 000	Общински бюджет; ПРСР; ОП "рчр"; Младежки програми; Частно финансиране	Община Хайредин; НПО; бизнеса					
3	Основен ремонт, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на материално-техническата база на Дом за стари хора с.Хайредин	1 200 000	ПРСР; Държавен бюджет; Общински бюджет	Община Хайредин					
4	Изграждане на Дневен център за възрастни хора	150 000	ПРСР; ОП "рчр"	Община Хайредин					
5	Изграждане на Дом за настаняване на хора с психически увреждания	350 000	ПРСР; Държавен бюджет; Общински бюджет	Община Хайредин					
6	Предоставяне на социални услуги – Домашен помощник и Личен асистент	350 000	ОП "рчр"; Общински бюджет	Община Хайредин; НПО					
7	Повишаване квалификацията и усъвършенстване на уменията на персонала от Социалните заведения на Община Хайредин	30 000	ОП "рчр"; Общински бюджет	Община Хайредин; НПО					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.4.		2 610 000							
Приоритет 2.5. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността									
1	Профилактика на ранното отпадане от училища	60 000	ОП НОИР	училища					

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2	Рехабилитация на Околвърстен път с.Хайредин	1 800 000	ПРСР	Община Хайредин					
3	Ремонт на пътна настилка, подмяна на пътни знаци и пътни маркировки, ремонт на пътни съоръжения като мостове и водостоци и др.	350 000	Общински бюджет	Община Хайредин					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.1.		4 350 000							
Приоритет 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура									
1	Рехабилитация на улична мрежа във всички населени места на Община Хайредин	6 000 000	ПРСР	Община Хайредин					
2	Благоустройство на улици в с.Хайредин, с.Манастирище и с.Михайлово	4 000 000	ПРСР	Община Хайредин					
3	Реконструкция, модернизация и разширяване обхвата на уличното осветление в община Хайредин, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и изграждането на автоматична система за управление и контрол на уличното осветление	3 000 000	ПРСР; НДФФ; МФК	Община Хайредин					
4	Ремонт на общински сгради пострадали от наводнения и природни бедствия	800 000	МКВП	Община Хайредин					
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.2.		13 800 000							
Приоритет 3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им									
1	Рехабилитация на площадни пространства в с.Михайлово, с.Манастирище, с.Рогозен, с.Ботево и с.Бързина	1 900 000	ПРСР	Община Хайредин					
2	Изграждане на детски площадки в с.Хайредин, с.Манастирище и с.Рогозен	350 000	ПРСР	Община Хайредин					

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3	Озеленяването, засаждане на дървета и храсти и поддържането на зелените площи във всички населени места на Община Хайредин	300 000	ПРСР; ПУДООС; Общински бюджет	Община Хайредин					
4	Основен ремонт, реконструкция и модернизация на сграда, находяща се в центъра на с.Хайредин, публична общинска собственост, за административна сграда	1 400 000	ПРСР; Държавен бюджет; Общински бюджет	Община Хайредин					
5	Разработването на ОУП, дейности по цифровизация на регулационните и кадастрални планове на населените места, изработка на нови кадастрални и регулационни планове на населените места.	140 000	ОПДУ; Държавен бюджет; Общински бюджет	Община Хайредин					
6	Рехабилитация на прилежащото пространство на Посетителски център „Рогозенско съкровище“ в с.Рогозен	80 000	ПРСР; ПУДООС; Общински бюджет	Община Хайредин					
7	Възстановяване на паметниците и паметни плочи във всички населени места на Община Хайредин	120 000	Общински бюджет; Фондове; Частно финансиране	Община Хайредин; НПО; бизнеса					
		4 290 000							
Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура									
1	Изграждане на битова канализация и ПСОВ в с.Хайредин	3 600 000	ПРСР; ОПОС; ПУДООС	Община Хайредин					
2	Подмяна на водопроводната мрежа в с.Хайредин, с.Михайлово I етап, с.Манастирцище, с.Рогозен, с.Ботево и с.Бързина	12 000 000	ПРСР; ОПОС; ПУДООС	Община Хайредин					
3	Оптимизиране на системата за	80 000	ПУДООС;	Община					

„Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Управление на отпадъците и въвеждане на разделно сметосъбиране	Общински бюджет	Хайредин					
4 Изграждане на еко-пътеки и инфраструктура за еко-туризъм	ПРСР	Община Хайредин	1 200 000				
5 Изграждане на инфраструктура за спортен риболов	ПЧП; Програми частни мерки	Община Хайредин; бизнеса	1 000 000				
6 Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в кметство с. Михайлово, с. Манастирище и с. Рогозен	НДФФ; МФК; ПРСР	Община Хайредин	450 000				
7 Изграждане на ВЕИ на сгради за обществено обслужване	НДФФ; МФК; ПРСР	Община Хайредин	750 000				
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.4.			19 080 000				

Приоритет 3.5. Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество

1 Развитие на междуобщинското сътрудничество за разрешаване на общи или сходни проблеми, насърчаване на икономическата активност и устойчивото местно развитие	ОПДУ; Фондове; Частно финансиране	Община Хайредин; НПО; бизнеса	200 000				
2 Проекти, които решават общи или сходни проблеми от двете страни на границата Румъния-България, стимулира трансфера на добри практики и институционален капацитет за устойчивото управление на природните, социалните и демографски ресурси	ПТГС	Община Хайредин; НПО; бизнеса	300 000				
3 Проекти за подобряване уменията на местните партньори за планиране и реализация на стратегията за развитие, осъществяване на публично - частни партньорства за стимулиране	Програми; Фондове; Частно финансиране	Община Хайредин; НПО; бизнеса	100 000				

"Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване на политики и въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на провеждането им в Община Хайредин“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

